

**БАҒРИНГ ТОЛЕ НУРИГА ТҮЛСИН,
ОНА ЮРТИМ, ҚУТЛУФ МАКОНИМ.
ТО ТИРИКМАН, СЕНИКИ БҮЛСИН
ШЕЪРИМ,
УМРИМ,
ЮРАГИМ,
ЖОНИМ.**

ЭРКИН ВОҲИДОВ

© Издательство «Ёш гвардия», 1978

ТИРИК САЙЁРАЛАР

Ш Е Ъ Р Л А Р

**Ўзбекистон ЛКСМ Марказий
Комитети «Ёш гвардия» нашриёти
Тошкент — 1978**

АЗИЗ ШЕЪРХОН ДУСТЛАРИМИ

Сўнги йиллар мен учун тинимсиз сафар ва саёҳат йиллари бўлди. Ҳар хил муносабатлар билан Ватанимизнинг турли бурчакларида, бир неча чет эл ўлкаларида бўлдим. Қўлингиздаги тўпламга кирган шеърларнинг кўпчилиги йўлларда туғилган, вокзал ва аэропортларда, купэ ва меҳмонхоналарда йўл хотиралари дафтарининг четига ёзилган. Китобнинг «Тирик сайёралар» деб аталиши ҳам бежиз эмас. Тирик сайёралар — аввало менга олис йўлларда йўлдош, давра ва гурунгларида суҳбатдош бўлган, мен доим интилувчи, баҳраманд бўлгувчи, табиати ва географияси турли-туман одамлар. Китобим ана ўша одамлар ҳақида. Қолган гаплар шеърларда айтилган. Уларни сизга кўнгил тўла эзгу умид ва ҳаяжонлар билан тақдим этаман.

Муаллиф.

В — 89

Воҳидов Эркин.

Тирик сайёралар. Шеърлар. Т. «Еш гвардия», 1978С.—128 б.

Ваҳидов Эркин. Живые планеты. Стихи.

Уз2

Д. Боқидов

Эй мен билган,
 билмаган дунё!
Заррадан то Коинот қадар
Ҳам аби,
 ҳам тилсимот қадар
Фикрат бовар қилмаган дунё!
Мен ҳам сендан
 бир қисм бўлиб,

Ҳис,
 идроқ,
 жон
 ва жисм бўлиб
Яралибман,
 ашамоқдаман.

Оқар экан гириклик — дарё,
Ҳаёт билан гоҳ гўлқин аро,
Хаёл билан гоҳ қирғоқдаман.
Куйламоқнинг шавқи ҳам — яшаш,
Уйламоқнинг завқи ҳам — яшаш,
Қай бири чин ҳаёт —
 билмасман.

Элга очдим қучоқларимни,
Елга сочдим хуш чоқларимни,
Лекин
 тунги қийноқларимни
Ҳеч кимсага ҳады қилмасман.

ИФТИХОР ТУЙҒУСИ

**Уйласам, мен оламнинг ярмин кезиб қўйибман,
Жаҳонгашта умримнинг ярим йўли ортимда.
Қайда бўлмай, аввало мен бир ҳисни туйибман,
Бир туйғу ҳамроҳ бўлмиш шу йўлчи ҳаётимда.
Бу ҳис — Ватан ўғлининг ифтихор туйғусидир,
Бу ҳис менинг умрбод ҳамроҳим бўлғусидир.**

**Бир томон Болтиқ бўйи, бир томонда Сахалин,
Қуёш ботмас тунларни кўриб юрдим шимолда.
Мақтансам мақтанмасам Ватаннинг тўрт сарҳадин
Кезиб, буюклигини ҳис қилганман ҳар ҳолда.
Қайга бормай, юрагим ифтихорга банд қилдим,
Ўзбек боласиман деб кўксимни баланд қилдим.**

**Искандар ватанидан Ваймар деган ергача,
Бир ёнда Булғор юрти, бир ёнда мулки фаранг,
Шарқи Монреалдан то ғарби Ванкувергача
Америка қитъасин кезиб чиқдим кўндаланг,
Қайда бўлмай ифтихор ҳиссига тўлиб юрдим,
Буюк Совет юртининг фарзанди бўлиб юрдим.**

**Эй, сен менинг Ватаним, толеим осмонида
Ой бўлиб, офтоб бўлиб кулиб турар экансан,
Буюк Ильич бошлаган инқилоб давронида
Табаррук олтмиш ёшга тўлиб турар экансан,
Даставвал қалбим тўла сен боис ўша ғурур,
Сўнгсиз ифтихор учун айтажакман ташаккур.**

**Ўз юрти қисматидан гофил ўғлон ўғлонми!
Кечмишнинг китобини варақлайман — тўла шон.
Олтмиш йил, тарих учун, ўйлаб кўрса, замонми!
Ким эдигу ким бўлдик, олам кўзида аён.
Мушкул, аммо шарафли тақдирингга қарайман,
Юртим, яна ифтихор туйғусидан яйрайман.**

Одамлар бор оламда бу туйғудан бенасиб,
Ҳеч кимсанинг бошига тушмасин бу кўргилик.
Дунёда туғилибсан, Ватанинда бўл соҳиб,
Юртинг бўлсин, замининг, дадил босиб юргулик.
Минг-минг карра шукурким, менинг шундай юртим
бор,
Менинг шундай юртимдан бағрим тўла ифтихор.

Инқилоб ватанисан, Ленин мамлакатисан,
Эркесвар халқлар учун энг биринчи мададкор.
Биродарлик мулкисан, дўстлик салтанатисан,
Олам мақтаганида мақтанишга ҳаққим бор.
Осмон гумбази эмас — ғурур тўла кўкракдир,
Қуёш эса осмонда дўппимдек чамбаракдир.

Кекса олам кўп қонун, тузук, дастурлар кўрмиш,
Ҳар шоҳ демиш ўз сўзин адолатнинг тимсоли.
Аммо қайси бир юртининг ҳаёт қонунини бўлмиш —
Миллионларнинг ижоди, миллионларнинг хаёли.
Бу дастур сатри аро менинг ҳам тилагим бор,
Ифтихор туйғусидан яйраган юрагим бор.

Ҳаёт уммони аро юртим улкан кемадир,
Бир ул кема аҳлининг жони ҳам, имони ҳам.
Унга аён долға не, офат тўфон нимадир,
Тинчликда кўрмоқ тилар ўзни ҳам, дунёни ҳам.
Олам эли билади — юртим тинчлик кўрғони,
Бўлмоқ не бахт дунёда шундай юртининг ўғлони.

Ватаним, фидоларинг ўлмаган руҳи ҳаққи,
Сени жондан севаман, йироқда соғинаман.
Қалбим бойлиги бўлган туйғу шукуҳи ҳаққи,
Шу мўътабар айёмда хокингга сиғинаман.
Омон бўл, онажоним, дил қувончим, сурурим,
Омон бўлсин сен берган юракдаги ғурурим.

БОҶИЙЛИКНИНГ ЭЛЛИК ТҮРТИ

(В. И. Лениннинг 108 ёшига)

**Доҳий яна
Эллик тўрт ёш
Бу дунёда яшади.
Мангуликдан
Бобо қуёш
Эллик тўрт йил санади.**

**Тирикликнинг
Эллик тўрти
Тарих бўлиб жаҳонда
Бедор ўтди,
Жангда ўтди,
Ўтди буюк армонда.**

**Тирикликнинг
Эллик тўрти
Чекиб қувғин ва озор,
Олам аро
Бунёд этди
Орзу янгилиг бир диёр.**

**Ушал менинг
Юртим, мана,
Ойдаи тўлиб яшнади...
Иккинчи бор
Ильич яна
Эллик тўрт йил яшади.**

**Боқийликнинг
Эллик тўрти
Миллионларни жам қилди.
Эрк, меҳнат, бахт,
Тинчлик юртин
Машҳури олам қилди.**

**Эллик тўрт йил
Ухлар устод,
Соқчи — эл эҳтироми.
Туғилажак
Ҳар бир авлод
Ленин умрин давоми.**

ТИРИК САЙЁРАЛАР

Деразамдан тушган тола нур
Сомон йўли каби товланур.

Ҳайратки, шу тола нур аро
Минг-минг зарра кезар овора —
Ҳар бир зарра балки бир дунё,
Эҳтимол, бир ўзга сайёра...

Кўриб не бор ўз тақдирида,
Балки яшар минг-минг коинот,
Ҳеч ажабмас, шулар бирида
Мавжуд бўлса тараққий, ҳаёт.

Инсон-чи, дўст топмоқни ўйлаб
Танҳоликдан бу тор дунёда,
Юлдузларга кемалар йўллаб,
Жонзот излар чексиз фазода.

Бордек йироқ туркумлар аро
Ўзи каби оқил бир хилқат,
Инсон кўкка боқар доимо,
Тинтув қилар осмонни фақат.

Аммо билмас, қилмас тасаввур,
Хаёлига келтирмас башар,
Ўзга жонзот балки бўлиб нур,
Оҳанг бўлиб у билан яшар.

Ўзга ҳаёт балки сокин тун
Қамишларнинг шовиллашидир.
Тонготарда балки лолагун
Шафақларнинг ловиллашидир.

Ҳожат эмас кўкдан изламоқ,
Кемаларни қилмоқ овора,
Одамзотнинг ўз қалбидаёқ
Яшаётир ўзга сайёра.

Фазоларнинг қай бурчагига
Фикри билан етадир инсон,
Аммо не бор ўз юрагида
Билмай ўтиб кетадир инсон.

У яшайди тилсимлар аро,
Ҳар кашфиёт янги маррадир.
Унинг ўзи сирли бир дунё,
Дунё эса фақат заррадир.

Деразамдан тушган тола нур
Сомон йўли каби товланур.

БИЗЛАР ИШЛАЯПМИЗ

— Гапнинг бўлса

мендан тўғрича сўра,
Микрофонингни қўй,

мухбир укажон!
Мен учун темирга сўзлашдан кўра,
Эртадан кечгача ер чопган осон.
Бизнинг ишимизни

«саховат» дединг,
«Дала полвонлари» атадинг бизни.
Бунча баландпарвоз сўзламас эдинг
Билсайдинг кўнглимиз,

одатимизни.

Бизга тўғри келмас

«чавандоз» сўзи,
«Жонбозлар» деганинг эришроқ бир оз.
«Зафар маррасини қучмоқ» не ўзи!
Бизлар ишляяпмиз,
Бу меҳнат холос.

Тўғри,

Биз кўплардан эрта турамыз,
Бошқалардан кўра

ётамыз кечроқ.

Ёзу қиш

далада «жавлон урамиз»—
Сенинг сўзинг билан айтганда —
Бироқ,

Пахтакор касбининг

шоҳ-бутоғи йўқ,

Фақат меҳнатимиз

сая ўзига хос.

Қўл қадоғи бору

иш адоғи йўқ,

Бизлар ишляяпмиз,

Бу меҳнат холос.

Касбнинг ўнғайи йўқ,
ишнинг осони,
Байт бор:
машаққатсиз бўлмайди ҳунар.
Кимнинг ширин бўлса агарда жони,
Ҳар бир касб кўзига мушкул кўринар.
Тириклик деганнинг ўзи бўлмайди,
Ризқ осмондан тушмас
чекиб ётсанг нос.
Озроқ жон койитса одам ўлмайди,
Бизлар ишляпмиз,
Бу меҳнат холос.
«Бободехқон» эмас,
биз оддий деҳқон,
Шунинг учун гапнинг тўғриси маъқул.
«Пахта ишқи» дединг,
бу ишқмас, ишон,
Пахта жононамас, гул ҳам эмас ул.
У пешона тери,
машаққат,
озор,
Елкадаги юк у — бизларга мерос.
Асалари учун «балли» на даркор,
Бизлар ишляпмиз,
Бу меҳнат холос.
Дала хаёлингда балки соф ҳаво,
Фақат тиниқ сувдир,
кўм-кўк майса ўт.
Йўқ,
бунда
техника, илм бор,
кимё,
Пахтазор ҳам бугун каттакон завод.
Биз ҳам,
ўйлаб кўрса,
рабочий одам,

Энгил мой

кўнгилда моторга ихлос.

Лекин биз хурсандмиз шунисига ҳам,

Бизлар ишляпмиз,

Бу меҳнат холос.

Фан-ку ўз йўлига,

пахтага туйғу,

Илми ғайб дегандек

сезги ҳам керак.

Бир кун эрта эксанг эрта бўлар-у,

Бир кун кеч қадасанг

кеч қолдинг демак.

Темирчидан эмас, деҳқондан чиққан

Бу мақол:

темирни қизиғида бос.

Кўзимиз ўрганган,

юрак чиниққан,

Бизлар ишляпмиз,

Бу меҳнат холос.

«Чопиқ гашти» дединг,

эх бу не роҳат,

Билмоқ бўлсанг,

сезмоқ бўлсанг не ҳузур,

Кун бўйи демайман,

бир-икки соат

Лолақизғалдоқнинг офтобида тур.

Бу иш

«пўлат отни мағрур суриш»мас,

Рост гапни айтавер,

уялтирмас рост.

Далада чанг ютиш «жавлон уриш»мас,

Бизлар ишляпмиз,

Бу меҳнат холос.

Газетда шеърингни ўқидим у кун,

Сувчи тўғрисида

битибсан «ашъор».

Тасви́рлабсан:

сувчи оппоқ ойдин тун
Сув бўйида ёрин
кутар интизор.

Бир кеча кўрсайдинг

сувчи заҳматин,
Ойни ҳандалакка қилмасдинг қиёс.
Тарк этиб саҳарги уйқу лаззатин,
Бизлар ишляяпмиз,
Бу меҳнат холос.
«Улкан мажбурият»,
«аҳду паймонлар»—

Деҳқон сўзимас,—

биз кўкрак кермаймиз.
Ҳисоб-китобликдир бизнинг планлар,
Кўзимиз етмаса ваъда бермаймиз.
Ҳар бир режамизда

тажриба,
ҳаёт,

Ҳар сўзимизда бор бир илмий асос.
Қилмоқда эмасмиз

«афсона бунёд»,

Бизлар ишляяпмиз,

Бу меҳнат холос.

Чигитнинг навию

Тупроқ кучидан

Тоғнинг қоригача ҳисобда,

биноқ

Табиатда иш кўп бизлар кутмаган,
Пахтанинг дўстидан душмани кўпроқ.
Қурт тушса

қўл билан терамиз баъзан,

Қайтадан экамиз

дўл урса паққос.

Талашиб,

келишиб

табиат билан,
Бизлар ишляпмиз,
Бу меҳнат холос.
Баъзан янглишамиз,
 биз ҳам инсонмиз,
Хато — тонналарни нобуд этади.
Райкомдаги гаплар, мисоли бигиз,
Суяк-суяклардан ўтиб кетади.
Чидаймиз,
Отадан қолган мол эмас,
Уз мулкимиз учун
 барча эҳтирос.

Гап бор,
 от тепкисин от кўтарар, бас,
Бизлар ишляпмиз,
Бу меҳнат холос.
Теримни айтмайман,
 ортиқчадир гап,
Кузда келсанг, ўзинг кўрасан, укам.
Раислар уйида ётмас ҳафталаб,
Йигирма тўрт соат
 секретарга кам.

Терим ҳам машаққат,
 ҳам қувонч,
 ташвиш,
Пахта доим бирдек
 очилмас қийғос.

Бари бир,
 терим ҳам ўзимизнинг иш,
Бизлар ишляпмиз,
Бу меҳнат холос.
Ҳар бир машаққатнинг
 роҳати ҳам бор,
Ҳар кўшиш бир қузонч
 ҳадя этади.

Кўпқарида отни қамчилаб бир бор,
«Ҳайт» десанг, ғуборинг чиқиб кетади.
Турмушимиз кўриб турибсан, мана,
Кетмас давлатимиз — феълимизга мос.
Бунга боис,

такрор айтаман яна,
Бизлар ишляяпмиз,
Бу меҳнат холос.

Ҳа, биз ишляяпмиз,
чунки бу меҳнат
Узбек шуҳратига шуҳрат қўшади.
Юртнинг ғазнасига

бизнинг баракат
Жарақ-жарақ олтин бўлиб тушади.
Оламда борми ҳеч

бунақа фараҳ!
Лекин яшаяпмиз беайюҳаннос.
Ҳаёт — жаннат эмас,

иш эмас дўзах,
Бизлар ишляяпмиз,
Бу меҳнат холос.

Камимиз йўқ,
уйга келганда меҳмон,
Битта қўй сўйишга етар қурбимиз.
Фақат тилагимиз — эл бўлсин омон,
Омон бўлсин доим

ота юртимиз.
Сенга айтадиган гапим шу,
укам,

Жимжима гапни қўй,
тўғриси ни ёз.

Токи кўрсин,
билсин,
англасин олам,

Бизлар ишляяпмиз,
Бу меҳнат холос.

ОТА ТИЛАГИ

Таажжуб дейману ёқа тутаман,
Мурғак бола эдим кеча-ку ўзим.
Бугун қарабсизки, мен ҳам отаман,
Менинг ҳам ўғлим бор — умид
юлдузим.

Қалбим урмакда шу муштдек юракда,
Янгидан ўсмакда кичкина жисмим.
Демакки, ҳаётим давом этмакда,
Демакки, оламда қолмакда исмим.

Нима бор мен учун унингдек азиз,
Арзир бир сўзига жон фидо этсам.
Жаҳонда нимаки бўлса энг лазиз,
Фақат унинг учун муҳайё этсам.

Кипригига зарра қўнмаса қайғу,
Бахти комил бўлса, толеи бекам.
Кўрса мен кўрмаган шодликларни у,
Етса мен етмаган ниятларга ҳам.

Аммо у бир умр бўлмай ошино,
Тириклик деганнинг заҳмат, дардига,
Била олармикин надир бу дунё,
Ета олармикин ҳаёт қадрига!

Ўғлим, эй умидим боғида ниҳол,
Ёруғ пешонангни ўпиб силайман.
Шу азиз бошингга энг нурли хаёл,
Қалбингга энг тоза ҳислар тилайман.

Улғаярсан, йигит бўларсан бир кун,
Ортада қолар ёшлик, ўйин, эрмаклар.

**Оламини елкада кўтармоқ учун
Дунёга келади, билсанг, эркаклар.**

**Эртанги кунингни ўйлаб шу пайдан
Борлиқни қувончим билан ўрайман.
Сени менга берган бу табиатдан
Сенинг юрагингга олов сўрайман.**

**Майли, мушкул бўлсин сен
танлаган йўл,
Толе ҳам, майлига, келмасин осон.
Фақат одам қадрин билар одам бўл,
Бўл инсон дардини билгувчи инсон!..**

ЗАНГОРИ ШУЪЛАЛАР

**Сокин куз ойлари шаҳарда
Нақадар сўлимдир кечалар.
Қандайдир сеҳр бор қамарда,
Кўк билан сўзлашар кўчалар.**

**Мен ўша сеҳрни ҳис этиб
Сукунат бағрида кезаман.
Юлдузлар эртагин эшитиб
Ўзимни кўкларда сезаман.**

**Ҳаммаёқ осуда, осуда,
Кўчада кўринмас бир жонзот.
Гўёки одамлар уйқуда,
Гўёки борликда йўқ ҳаёт.**

**Ҳолбуки, кўчалар чароғон,
Ҳолбуки, дарчалар сочар нур.
Уяғоқдир ҳар дил, ҳар хонадон,
Бедордир ҳаёлу тасаввур.**

**Оқадир одамлар кўзига
Зангори экраннинг шуъласи.
Барчани банд этмиш ўзига
Бўрининг қўбини қувлаши.**

**Кўчада сукунат, сукунат,
Уйларда ҳаяжон, ҳаяжон.
Ун олти қисмли ўқубат
Асабни арралар беомон.**

**Тугамас катталар бардоши,
Гўдаклар қарамас овқатга.
Уқ тегиб йиқилар қўрбоши,
Штирлиц чап берар офатга.**

Бир йигит ўзганинг бағридан
Қайтган ёр лабини сўради.
Утишиб қўғирчоқ баҳридан
Бу ҳолни қизчалар кўради.

Ҳар кун шу,
Биз оқшом чўккандан
Бу жоду қошига чўкамиз.
Туйғулар оқади экрандан,
Куламиз, кўз ёшлар тўкамиз.

Мен бугун дунёнинг юзига
Бир қараб қўймоқни истадим.
Ариқлар, гулларнинг ўзига
Термулиб тўймоқни истадим.

Елкамга юлдузлар ёғадир,
Борлиқда бир ажиб тароват.
Фалакдан кўксимга оқадир
Бир салқин, бир тотли ҳаловат.

Мен танҳо кезаман кўчада
Сукунат ўзига чорлайди.
Борлиқ жим.
Ҳар битта дарчада
Зангори шуълалар порлайди.

ОНА ТИЛИМ УЛМАЙДИ

Нотиқ деди:
Тақдир шул,
Бу жаҳоний ирода.
Тиллар йўқолур буткул,
Бир тил қолур дунёда.

«Эй воиз, пастга тушгин,
Бу гап чиқди қаердан!»
Навой билан Пушкин,
Туриб келди қабрдан.

Ким дарғазаб,
Ким ҳайрон,
Чиқиб келдилар қатор:
Данте,

Шиллер
ва Байрон,
Фирдавсий,
Бальзак,
Тагор.

«Ваъзингни қўй, биродар,
Сен айтганинг бўлмайди».
Барча деди баробар:
«Она тилим ўлмайди».

— Ҳей, бу қандай ақида! —
Қўлида табаррук жом,
Форсий тили ҳақида
Рубоий айтди Ҳайём.

Эҳтиросли, оташ дил
Беранже сўрди нолон:
— Наҳотки фаранги тил
Йўқолғуси бир замон!

Неруда, Лорка турди
Сервантеснинг бнига.

Ким қасд этиб тиф урди
Она тилим жонига!

Фузулия Ёнди:

— Озар —

Тили гулдек сўлмайди, —

Барча деди баробар:

«Она тилим ўлмайди».

Камалакдек ранго-ранг
Бўлсин деб санъат, тиллар.
Асрларга қилдик жанг,
Армон қилдик минг йиллар.

Беқадр бўлса наҳот
Тиллардаги тароват!
Йўқолди бу кун ҳайҳот
Қабрларда ҳаловат.

«Фауст» ёнди гуруллаб,
«Хамса» ўтга туташди.
Бир садо жаҳон бўйлаб
Таралди, тоғлар ошди.

Бу садо янграр ҳамон,
Сира адо бўлмайди.
Олам айтар:
Ҳеч қачон —
Она тилим ўлмайди.

ЕШ ШОИРЛАРГА

«Оҳ, сенинг ёшлигинг менда бўлсайди...»

Ҳ а м и д Ғ У Л О М.

**Катта шоирларга қилмангиз ҳавас,
Сизга ҳавас қилсин катта шоирлар.
Чунки шеър бахтига устозлар эмас,
Муяссар бўлади кўпроқ шогирдлар.**

**Ҳали ёшсиз,
Ҳали шеърингиз ғўра,
Элнинг назаридан ҳали йироқсиз.
Лекин
 юртга машҳур шоирдан кўра
Билингни, юз чандон сиз шоирроқсиз.**

**Шеър сизга ҳавасдир,
Ҳали эмас иш.
Сиз шеърга сидқидил кўнгил берганлар.
Ов чоғи ўзини қилмай намойиш
Панада бўлади доим мерганлар.**

**Танҳолик — шоирга дил эҳтиёжи,
Хаёлга ошнолик — буюк бахтингиз.
Кўнғач бошингизга шухрат гултожи
Ташбеҳ изламоққа қолмас вақтингиз.**

**У пайт кўп бўлади ҳамдаму жўра,
Обрў, мартабада юксак бўласиз.
Сиз унда дафтару қаламдан кўра
Тўйлар учун кўпроқ керак бўласиз.**

**Ахир, ҳар инсоннинг, шоирлар деса,
Кўз олдига келар фидойи мардум.
Кимгадир сиз билан ичмоқ бахт эса
Нечун қилмоқ уни бу бахтдан маҳрум!**

**Сизни сўраб, сизни истаб чириллар
Бу оламнинг барча қўнғироқлари.
Сиз билан учрашув ўтказмоқ тилар
Ён қўшни боғчанинг чақалоқлари.**

**Қаерга бормангиз, ана шоир, деб,
Эл кузатар ҳар бир қадамингизни.
Сиз инсон қалбини ўрганмоқ қолиб,
Ўргана бошлайди одамлар сизни.**

**Бир кун омадингиз келса не ажаб,
[Омад дегани ҳам бор-ку дунёда]
Донишманд одамлар айтар:
Бу не гап,
Наҳот шундай одам юрса пиёда!**

**Амалдор бўласиз,
Курсингиз баланд,
Хизматингиз қилар машина ҳар кун.
Тонгда олиб кетиб мағзингиз билан,
Пўчоғингиз ташлаб кетар кечқурун.**

**Бир марта тушгансиз элнинг кўзига,
Энди кўздан нари кетмайсиз бир дам.
Фахрий аъзо қилар сизни ўзига
Каламуш тутарлар жамияти ҳам.**

**Беором қушлардек сиз учиб-қўниб
Ҳайъатдан ҳайъатга парвоз этасиз.
Тунлар шеър қаламин оҳиста йўниб,
Эртанги мажлисга нутқлар битасиз.**

**Сизда ҳар нарса бор,
Йўқ сизда йўғи,
Етгансиз ҳар қалай, тилагингизга.
Лекин ёзилмаган шеърларнинг чўғи
Кул бўлиб тўкилар юрагингизга.**

**Бир кун тонгда
Оппоқ сочингиз тараб,
Дилингиз шогирдлик вақтин қўмсайди.
Айтасиз ҳаваскор ўсмирга қараб:
«Оҳ, сенинг ёшлигинг менда бўлсайди...»**

**Катта шоирларга сиз қилманг ҳавас,
Сизга ҳавас қилсин катта шоирлар.
Чунки шеър бахтига устозлар эмас,
Муяссар бўлади кўпроқ шогирдлар.**

БОНГ УРИНГ

Бонг уринг,
 хаммани
 уйғотинг.

Бонг уринг,
 шаҳару
 қишлоқда.

Ҳаяжон
 кўтаринг,
 тўп отинг,

Ут кетди,
 ҳаммаёқ
 ёнмоқда.

Овозлар борича
 бақиринг,

Одамлар!
 Е ҳаёт!
 Е мамот!

Сим қоқинг!
 Ноль бирни чақиринг:

Ёнғин, денг
 керак, денг,
 тез нажот!

Дод солинг,
 не кечар ҳолимиз

Аламдан
 жонимиз
 қийноқда.

Оламда
 топилмас
 молимиз —

Вақтимиз
 ёнмоқда,
 ёнмоқда.

Урмонлар
ёнса-ку
чопамиз,
Тинмаймиз ўрганса
хирмонлар.
Чорани
қаердан
топамиз
Фурсатга
ўт кетса,
инсонлар!
Вақт ёнар,
биз мажлис
қиламиз,
Тамаки тутуни
димоқда.
Шу тутун
ичида,
биламиз,
Умримиз
ёнмоқда,
ёнмоқда.
Бир ёнда,
биз топиб
улгурмай
Минг-минглаб
саволга
жавоблар,
Ҳатто биз
варақлаб ҳам кўрмай,
Жавонда
ёнмоқда
китоблар.
Кечаги
айшдан бош
зириллаб,

Уринда
ётибмиз,
бир ёқда
Столнинг
устида,
гуриллаб,
Ижоду
кашфиёт
ёнмоқда.
Райгазда
эшикка
битилган;
«Бир учқун
даҳшатнинг
сабаби!»
Шу ерда
портлашга
етилган
Ёнмоқда
инсоннинг
асаби.
Ёмондир
бу олов
даҳшати
У бизни дарахтдек
йиқади.
Наҳотки
одамзот
фурсати
Шунчалар,
шунчалар
беқадр.
Кечалар,
кўчалар
чароғон,

Езувлар
электрон
чироқда.
Ут билан
ўйнашманг,
ўт ёмон,
Аслида
бу дунё
ёнмоқда.
Биз эса
қилурмиз
томоша,
Гов қўймай
ёнғиннинг
йўлига.
Ким бериб
қўйибди
бепарво
Гугуртни
белалар
қўлига!
Бонг уринг,
ҳаммани
чақиринг,
Бонг уринг
шаҳару
қишлоқда.
Овозлар
борича
бақиринг,
Ут кетди,
ҳаммаёқ ёнмоқда.
Одамлар,
уйқудан
уйғонинг,

**Шошилинг,
қидиринг
тез нажот.**

**Жон куйсин,
қалб ёнсин,
сиз ёнинг**

**То ёниб
кетмасин
бу ҳаёт.**

ЕЛҒИЗЛИК ИСТАГИ

«Мени ёлғиз қўйинг, дўстларим,
Чарчаганман,
 ором олайн,
Бугун менга керакмас ҳеч ким,
Узим билан ёлғиз қолайин.

Истамайман,
 безовта қилманг,
Менсиз ўтсин бугунча гурунғ.
Бир кунгина қошимга келманг,
Бир кунгина чақирмай туринг.

Толиққанман теккундек жонга
Улфат, тўю томошолардан.
Чарчаганман мени меҳмонга
Чақиргувчи ошинолардан.

Керак эмас менга бу фараҳ,
Бу кун менга керакмас шароб.
Дўстлар аро кўтариб қадаҳ,
Шеър ўқиш ҳам мен учун азоб.

Қўйинг,
 бугун қолай гаштакдан,
Бўлолмасман сиз билан бирга.
Бари бир мен яйраб юракдан
Кулолмасман сиз билан бирга.

Бугун менга сукулат керак,
Сукунатки, йўқлик қадар тинч.
Фақат жимлик тилайди юрак,
Сиздан бугун биргина ўтинч:

Ёлғиз қўйинг мени, дўстларим,
Чарчаганман,

ором олайин.

Бугун менга керакмас ҳеч ким,
Ўзим билан ёлғиз қолайин».

Эй дўстларим,

бир замон келиб

Шундай сўзлар учса лабимдан,
Сиз ишонманг соддалик қилиб,
Чиққан бўлмас бу сўз қалбимдан.

Юр денг мени ўшандай дамда,
Қулоқ солманг, сўзларим ёлғон.
Ёлворсам-да,

фарёд қилсам-да,

Ёлғиз қўйманг мени ҳечқачон.

Токи ҳеч вақт эшикка танҳо
Термўлмасин маъюс кўзларим.
Майли,

мени ўлдилинг,

аммо

Ёлғиз қўйманг сира,

дўстларим.

ТОҒ ЛОЧИНИ

**Тоғ лочини кўкда танҳо
Парвоз этарди,
Қанотлари оғушида
Беғубор осмон.
Елғизликда кунлар бир хил
Сокин ўтарди,
Тонг юлдузин кўриб қолди
Бир кун ногаҳон.**

**Зухро порлаб турар эди
Шундоқ ёнида,
Сор лочиннинг ўзи каби
Уйчан ва якка.
Кўрди-ю, бир сирли оташ
Чақнаб қонида
Етаман деб учиб кетди
Тиклаб фалакка.**

**Учиб кетди, пастда қолди
Ўрмонлар, тоғлар,
Йўлга ёйган пахталардек
Булутлар қолди.
Учаберди соат сайин
Ердан йироғлаб,
Мовийдикка чўмиб олам
Кўздан йўқолди.**

**У билмасди, поёни йўқ
Бу тубсиз осмон,
Юлдузларга етмоқ учун
Умри етмагай.
Она лочин айтган эди
Унга бир замон:**

Интил фақат, интилиш ҳеч
Зое кетмагай.

У қувонар: ҳаётимга
Ёр бўлди маъно,
Қанотимга қудрат кирди,
Нурланди кўзим.
Қайда эдинг мени қўйиб
Фалакда танҳо,
Қайда эдинг шу пайтгача,
Менинг юлдузим.

Учаберди, учаберди,
Толди қаноти,
Зухро ҳамон қаршисида
Турарди порлаб.
Кучи битди, тамом бўлди
Охир саботи,
Қурқураган овоз билан
Йиғлади зорлаб.
Кўкни тутиб фарёд чиқди
Ошиқ юракдан,
Самоларда сўнг бор ёйиб
Улкан қулочин,
Оҳ деди-ю, қулаб тушди
Тоқи фалакдан,
Парчаланди тик чўққига
Урилиб лочин.

Шундан буён тонг юлдузи
Ғамгин ва ёлғиз,
Шундан буён тоғ ортидан
Кўтарганда бош,
Чўққи узра тўхтатмоқни
Тарк этмас ҳаргиз,
Кўзларида қалқиб турар
Доим томчи ёш.

ТЕМИРТАН ДАҶОЛАР

Академик В о с и л ҚОБУЛОВГА

Бу —
кибернетика институти,
Сеҳру мўъжизалар мамлакатидир.
Музаффар,
баркамол
тафаккур юрти,
Темиртан даҳолар салтанатидир.

Бу ерда фикрлаш тезлиги нурдай,
Мана бу —
кўримсиз пўлат жомадон —
Биз бирни иккига қўшиб улгурмай
Миллиардни миллиардга
зарб қилур осон.

Фикрат қутисида
қоинот сирини,
Буржлар нурланади темир даҳодан.
Ер қаърига шуъла юборса бири,
Тўлқинлар тутуди бири фазодан.

Мана бу чамбарак
«Каисса — 90»
«ЧС — 7» билан шахмат суради.
Манов сандиқ эса
уч кундан буён
Бўлажак шаҳарга режа қуради.
Бу — рассом,
ўйнатиб нейлон кўзларини,

Суратлар чизади,
 рангин, жимжима.
Бу гўла — таржимон,
 чулчут сўзларин
Қайта чулчутчага қилар таржима.
Темиртан даҳолар
 ишлар шу йўсин,
Шовқин йўқ,
 жанжал йўқ, —
 тўлқин — ишора.
Улкан темир тахта —
 шифт бўйи устун
Улар меҳнатини қилар идора.

Бу юртда режа бор,
 иш бор,
 ғайрат бор,
Темирлар ҳордиқ кун қилмаслар талаб.
Душанба бошлари оғримас наҳор,
Кечикиб келмаслар ишга эрталаб.
Бунда тамаъ қилмас
 ҳеч ким дўстидан,
Бу юртда бўлмайти фитна,
 ғайбатлар.
Ҳеч қачон «К-14» «Д-5» устидан
«Б-3» га ёзмайти юмалоқ хатлар.

Темирлар юртида мажлисбозлик йўқ,
Соатлаб маъруза айтмайти ҳеч ким.
Асаблар торини узмас таҳқир — ўқ,
Ҳеч кимса йиқилмас кўксин ушлаб жим.
Ҳар ким ўз қудратин одил баҳолар,
Касбдоши йўлига қўймайти тузоқ.
Чунки улар фақат
 темир даҳолар,
Инсоний даҳодан ҳали кўп узоқ.

Не ажаб улар ҳам ўрганса бир кун,
Ким билсин,

олимлар балки туймишлар.

Одамзод нафаси тегмасин учун
Уларни шишага солиб қўймишлар.
Темирларга ётдир севинчу кўз ёш,
Дунё можароси

уларга абас.

Бизнинг низоларга бермаслар бардош,
Чунки улар темир, —

одамлар эмас.

ШЕЪРИЯТНИНГ ҚИЗИЛ КАРВОНИ

Пахтабоддаги мен аъзо бўлган
Энгельс номли колхоз пахтакөр-
ларига мактуб

Ҳужжатим бор.
Мухри мустаҳкам.
Келхезчиман, қаторда борман.
Топшириқлар беринг менга ҳам,
Хизматингиз учун тайёрман.

Узингизга мени эш билиб
Чорладингиз, нега қочайин!
Қаламимни ўтомоч қилиб
Мен ҳам янги ерлар очайин.

Қани мен ҳам
Сизга тенглашсам,
Бардош берса бу баҳсга дилим.
Куз келганда, қани менинг ҳам
Баракали бўлса ҳосилим!

Зафар майин тўла пибла
Ичиб кўкрак кермоқ истайман.
Мен сизларга
ингичка тола
Ипак шеърлар бермоқ истайман.

Бўлсин деб у шеър намунаси,
Пахтадек оқ, пишиқ ва майин,
Сатрларга ҳам узунаси,
Ҳам кўндаланг ишлов берайин...

Пахта каби
Шеъриятнинг ҳам

Илми бисёр, йўриқлари кўп.
Фақат унинг тайёр ери кам,
Очилмаган қўриқлари кўп.

Бошдан-оёқ бунда қир, ўра,
Қуёши кам, кўпдир булутлар.
Бу майдонда экиндан кўра.
Кўпроқ ўсар бегона ўтлар.

Сиз биласиз,
Пахтага ҳар кун
Меҳр офтобин ёқмаса бўлмас.
Ғумайларнинг ривожини учун
Сал бепарво бўлмоқ ўзи бас.

Экин борки ўт ҳам омондир,
Шеърятнинг ерида бироқ —
Ноқобиллик қуртдан ёмондир,
Шеърбозлик вильтдан баттароқ.

Фидойилик бўлсин
Чинакам
Пахтажору шеър майдонида.
Ишқ оташи бор бўлсин ҳар дам
Деҳқон каби шоир қонида.

Токи биз ҳам
Буюк байрамга
Соф дурдона, олтин терайлик.
Таралгудек қилиб оламга
Ғалабадан рапорт берайлик:

Шоирлардан қабул эт, Ватан,
Бораётир қалб армуғони —
Аъло сортли дostonлар ортган
Шеърятнинг қизил карвони!

«О Қ С О Қ О Л»

**Уни ҳамма бирдек
Дерди «оқсоқол»,
Гарчи соч-соқоли оқ эмас эди,
Илму донишда ҳам тоқ эмас эди,
Бироқ ҳамма бирдек
дерди «оқсоқол».**

**Чоғроқ бўйлик эди
«Оқсоқол» ўзи,
Қаддида салобат бор эди лекин.
Ёниб турар эди кўкимтир кўзи,
Секин гапирарди,
Юрарди секин.
Уни ҳурмат қилар эди одамлар
[Агар ҳурмат бўлса қўрқувнинг оти],
Ундан нажот тилар эди одамлар,
Элга керак эди унинг «нажоти».
Чунки «оқсоқол»да ноёб фазилат —
Қаҳр,
бешафқатлик,
зуғум бор эди.**

**У пайт зарур эди
балки бу хислат,
Эл қаттиққўлликка балки зор эди.**

**Урушнинг охирги йилин эслайман,
Биз саҳардан нонга навбат олардик.
Бола эдик,
Уйқу элтиб баъзан,
Деворга суяниб ухлаб қолардик.
Дўкон очилганда
Жон кириб бизга,
Елкалардан ошиб интилар эдик.
Навбат узун эди,
бўйимиз қисқа,**

Нон кам,
Халойиқ кўп,
Не қилар эдики
Шунда етиб келар эди «оқсоқол»,
Қўлида ўйнатиб тол хивичини.
Тартибга келарди одамлар дарҳол,
Ушанда билганман
Қўрқув кучини.
Болалар,

катталар жим итөаткор
Бир сафга тизилиб турар эди тек.
«Оқсоқол»
Тартибни кўрарди бир бор,
Айланарди парад қабул қилгандек.
Сўнгра,
Қўлларини тиқиб камарга,
Қора оломондан қилгандек ҳазар
Тепалиқда туриб
пастдагиларга
Ғазаб, нафрат билан
ташларди назар.

У хипчини билан
Қилса ишора
Навбат билан ҳар ким оларди ҳақни.
Сафдан чиқса борми бирор бечора,
Беизни дўконга келсами яқин,
Оч қолиши тайин эди ўша кун,
«Оқсоқол» аёвсиз эди шу қадар.
Мен ҳайрон бўлардим,
Ажаб, не учун
Шу мушук кўзликка тобе одамлар!
Ахир уларники
дўкондаги нон,
Тартиб билан бориб олсалар нетар!
«Оқсоқол»га эмас,
Босабру имон

Қалбларига қулоқ солсалар нетар!
У замон очлигу муҳтожлик дарди
Қилиб қўйган эди қоматларни дол.
Балки шунинг учун
 улар чидарди,
Балки зарур эди у пайт «оқсоқол».
Мана, йиллар ўтди,
«Оқсоқол» бугун
Аввалги иззату мавқеда эмас.
Қариб соч-соқоли оқарган бутун,
Лекин бугун ҳеч ким «оқсоқол» демас.
У баъзан кечқурун,
Баъзан эрталаб
Нон дўкон ёнида ўлтирар узоқ.
Утган-кетганларнинг ортидан қараб,
Кўкимтир кўзлари мўлтирар узоқ,
Бу нигоҳ маъноси
Элга ноаён,
Балки шукронадир,
 покдир тилаги.
Балки...
Хотирига келар у замон,
Уша тол хивични қўмсар юраги.
Кўзига кўринар
Балки шу тобда
Навбат кутиб турган ожиз бандалар...
У мудраб ўлтирар,
Янграр атрофда
Шодон қўшиқлару
 қувноқ хандалар.

МАТМУСАНИНГ ДУТОРИ

**Матмуса қўй сотгани
Шаҳарга келиб қолди.
Қайтишда битта қўйнинг
Пулига дутор олди.**

**Уйга келгач, йўлакка
Боғладию отини,
Завқи сиғмай юракка,
Чақирди у хотинни.**

**Мана, хотин, кўриб қўй,
Мановни дутор дейди.
Манов боғични парда,
Манов ипни тор дейди.**

**Манов қулоқ, бу харрак,
Яъни эшак боладир.
Шаҳарлик уни бундай —
Бундай қилиб чаладир.**

**«Муножот» деб отини,
Матмуса куй чалибди.
Қулоқ солиб хотини
Роса қойил қолибди.**

**Депти:
Раҳмат, шаҳарлик
Яхши чолғу берибди.
Фақат битта нарсага
Ақлим етмай турибди.**

**Бир маҳал бобомда ҳам
Шундай чолғу бор эди.**

**Эсимдан адашмасам
Уша ҳам дотор эди.**

**Лекин у чалмай туриб
Қулоғини бурарди.
Бармоғи ҳам манов ип
Устида югурарди.**

**Сен бўлсанг битта ерни
Тутганча қолавердинг.
Бир хил тинғир-тинғирни
Қўймасдан чалавердинг.**

**Жаҳли чиқиб Матмуса
Хотинини сўкибди.
Кетган қўйи учун ҳам
Аламини тўкибди:**

**«Эй хотин, сен эрингга
Аҳмоқ гапни деб қўйдинг.
Нима бўлди!
Ё қариб
Эс-ҳушингни еб қўйдинг!»**

**Бобонг қўли доторда
Югурса югургандир.
Шўрлик керак пардани
Тополмай қидиргандир».**

**Энди мен чалганимда
Оғзингни юм, жим депти.
Бобонг парда қидирган,
Мен уни топдим, депти.**

**Матмуса, шундай қилиб,
Кўкрагини керибди.**

**Эрини доно билиб
Хотин ҳам тан берибди.**

**Алқисса шу:
Машшоқлар
Қидиришни ташласин.
Керак пардани топган
Матмусалар яшасин.**

ЗАМИН ТАШВИШЛАРИ

— Эй замин!
Битмайин не ишинг қолган!
Бетиним айланиб жонинг ҳалакдир.
— Сўрма,
Мен шўрликни шу кўйга солган —
Тириклик ишидир,
Чархи фалакдир.
Мен на қуёшдирман,
На олтин қозиқ,
Ултирсам фалакнинг кошонасида.
Пешонамга азал шу экан ёзиқ,
Дастёрман самовот корхонасида.
Бошлиғим офтобдир,
Парвона бўлиб,
Йил бўйи айланмоқ турмушим эрур.
Бу ҳам етмагандай,
Кунда ўгрилиб
Боримни кўрсатиб турмоғим зарур.
Кўк тўла сайёра,
Бу паст, у баланд,
Узоқ-яқин юлдуз ундан ҳам бисёр.
Муроса қиламан ҳар бири билан,
Барининг кўнглини топмоғим душвор.
Мана, мисол — Баҳром,
Яъни қаттол Марс,
Кўзларида ёнар жангари чақин.
Биламан,
Ундан ҳеч яхшилик чиқмас,
Аммо кўрққанымдан юраман яқин.

Тижорат соҳиби —
Аторуд Полвон,
Хабардор бўлурман ундан ҳам
сергак.

Яшириб не қилдим,
Узинга аён,
Савдо аҳлидан ҳам ошнолар керак.

Зухални зиёрат қилурман ҳар кун,
Ҳосил сайёрасин дўст тутдим нега!
Суйганимдан эмас,
Тириклик учун,
Тўрт миллиард болам бор,
Осонмас менга.

Чақмоқ қиличини доим ўқталиб,
Гулдираб турса ҳам
Муштарий бадкор,
Баҳорда фойдаси тегиб қолар деб,
Кузда салом бериб қўяман бир бор.

Юрак ўйноғидан
Хастаман, дўстим,
Кўксиму елкамга қўйганман
музлар.

Яна мен шўрликка ўқталар муштин
Узоқ-яқиндаги думлик юлдузлар.

Мен қуёшга тобе,
Ой эса менга,
Теграмда парвона гарчи эрта-кеч,—
Орқасида тоши бўлмаса нега
У томонин менга кўрсатмайди ҳеч!

Ҳаётим шу —
Чопмоқ
Тинмай бир нафас,
Ҳалқа ичидаги олмахон мисол.
Йил эмас,
Асрмас,

**Минг йил ҳам эмас,
Мангулик нимадир —
қилмайсан хаёл!**

**Сен эсанг беш кунлик
Қисқа умрингда
Чеккан заҳматингга қиласан фиғон.
Менинг турмушимни ўйлаб
кўргин-да,**

**Шукур қил,
Боқиймас умринг, эй инсон!**

ҚУМУРСҚАЛАР ЖАНГИ

**Бир туп олма узра кеча
Жуда катта жанг бўлди,
Бошлар кетди неча-неча,
Неча оёқ ланг бўлди.**

**Ҳашаротлар урушгани
Даҳшат экан,
Қарадим.
Охир битта қумурсқани
Ушлаб олиб сўрадим:**

**— Сўйла,
Нечун бу можаро!
Нимадандир бу нифоқ!
Қумурсқалар аҳли аро
Зўр эди-ку иттифоқ!**

**Қумурсқавой душманидан
Узиб олган оёқни —
Туфлаб,
Одам тили билан
Тушунтирди нифоқни.**

**«— Асли бизлар
Бир тан, бир жон,
Бир уядан чиққанмиз.
Бир чўп топсак,
Кўрсак бир дон
Бир кавакка йиққанмиз.**

**Шу пайтгача бир саф бўлиб,
Не иш қилсак тенг қилдик.
Бугун бир иш сабаб бўлиб
Уч гуруҳга айрилдик.**

Кеча бир гап топди бизнинг
Тунги соқчи-тингчимиз.
Эшитдигу ҳаммамизнинг
Барбод бўлди тинчимиз.

У тун бўйи бедор бўлиб
Кўнка қараб юрибди.
Унда сонсиз дон сочилиб
Ётганини кўрибди.

Қумурсқалар бугун тонгда
Эшитиб бу хабарни,
Йўлга чиқдик ўша онда
Кечиктирмай сафарни.

Аҳд қилганга ёр дея бахт,
Тупроқ ошдик,
Қум ошдик,
Ниҳоят шу катта дарахт
Танасига тирмашдик.

Мақсадимиз шу нарвондан
Етмоқ эди осмонга...
Аммо бир йўл
Ноғиҳондан
Бўлинди уч томонга.

Бир саф йўлни ўннга бурди,
Бошқа йўлга боқмади.
Бир саф эса чапга юрди,
Унг уларга ёқмади.

Мен танладим ўрта шохни,
Энг тўғри йўл менга шул.
Эргаштириб минг ҳамроҳни
Тик осмонга солдим йўл.

Аммо қанот қоқди дарға,
Ғазаб билан бонг урди.
Унгу сўлдан кетганларга,
Қайтинг, дея буюрди.

Сўнг деди:
Биз қумурсқалар
Тўғри йўлдан юрамиз.
Ким шу йўлдан юрмаса гар,
Битта қўймай қирамиз.

Бурғу чалди бизнинг подшоҳ,
Жангга кирдик баробар.
Шундан дарахт бўлди жанггоҳ,
Мозор бўлди саросар.»

Диққатимни тортди шу пайт
Қанотли шоҳ қумурсқа.
Учиб қўниб у пайдар-пай
Чорлар эди урушга.

Қараб турдим бир нафас тек,
Сўзи қизиқ кўринди,
Яқин борсам
Темучиндек
Кўзи қисик кўринди.

Узоқ-яқин тарихларга
Мени хаёл учирди.
Кўп даҳшатни митти дарға
Хотирамга туширди.

Чидолмадим.
Чертки солиб
Йўқотдим бу бадбахтни.
Сўнг
Супурги, оҳак олиб
Оқлаб қўйдим дарахтни.

С К И Ф Л А Р

(Ал. Блокдан)

**Панмўғулизм! Гарчи ўзи даҳшатдир,
Аммо қулоғимга бу сўз лаззатдир.**

Владимир СОЛОВЬЁВ.

**Сизлар миллионларсиз. Биз-олам жаҳон,
Беллашинг сизда гар бўлса иқтидор.
Ҳа, биз скифлармиз. Осиёий қон,
Қийиқ кўзларимиз қаттол ва хунхор.**

**Сизга замон-замон. Бизга-чи бир он.
Бизлар итоаткор қулбачча гўё —
Мўғуллар бир ёну, Оврupo бир ён,
Биз қалқон ўшладик икки ирқ аро.**

**Асрлар, асрлар ўтхонасида
Сурон карнайлари қуйилди еизга,
Лиссабон, Мессина бўлганда пайхон,
Бу машъум эртақдек туюлди сизга.**

**Асрлар шарқ томон кўзни тикдингиз,
Бизнинг инжулардан тўлдириб ҳамён.
Асрлар беписанд фурсат кутдингиз
Оч тўпларга бизни этмоққа нишон.**

**Мана, фурсат етди. Бошимиз узра
Қанот қоқди кулфат. Ҳар кун бир алам.
Аммо вақт келарки, қолмагай сира
Сизнинг Пестумлардан ному нишон ҳам.**

**Қўдна дунё! Тирик экансан ҳали,
Ҳали ширин азоб бераркан ҳаёт,
Қадимги донишманд Эдип шоҳ янглиғ
Сфинкс қошида бир лаҳза жим қот!**

**Россия-сфинкс. Хушнуд ва нолон
Қоп-қаро қонига беланган вужуд.
Тикилар, тикилар, тикилар сен томон,
Нафрати беҳудуд, меҳри беҳудуд.**

**Ҳа, бизнинг қонимиз севгандай севиш
Сизга насиб эмас ва бўлмас асло.
Сизга аллақачон бегонадир ишқ
Ўртаб ёндиргувчи, қилгувчи адо.**

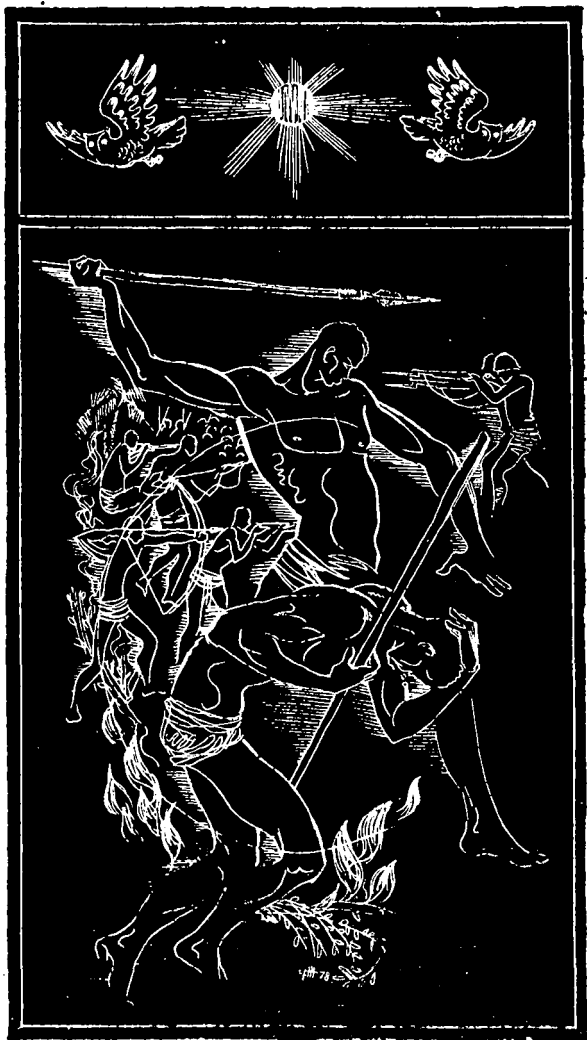
**Севамиз илоҳий ҳислар дунёсин,
Совуқ рақамларнинг ҳароратин ҳам.
Англаймиз туманли немис даҳосин,
Галл сўзин маънию камолатин ҳам.**

**Эслаймиз Парижнинг дўзах кўчалари,
Венеция салқин саболарини.
Лимонзор боғларнинг хуш бўйларини
Кельнинг туманли биноларини.**

**Биз тини севамиз, севамиз дард-ла,
Унинг ранг-у таъмин ва ҳидин тенгсиз.
Бизлар гуноҳқорми, сўнгақларингиз
Синса бизнинг оғир, қаттол қўлларда!!**

**Юганидан ушлаб асов бияларнинг
Белни синдирмоқни қилганмиз одат.
Бош эгмаган қайсар жорияларни
Қўлга қўндирмоқни қилганмиз одат.**

**Қани, келинг бизга! нечун оташлари
Оташдай бизнинг тинч оғушга келинг.**

**Вақт борида қинга жо бўлсин ханжар,
Бизга оға бўлинг, бизга дўст бўлинг!**

**Йўқ эса — бари бир яна биз учун,
Аҳдни бузмоқ келар бизнинг ҳам қўлдан.
Сиз тавқи лаънатга қолурсиз бутун
Тарихдан, келажак мажруҳ наслдан.**

**Биз-чи, юз бурамиз гўзал Овруподан,
Бағрига олади ўрмонлар бизни.
Сизга ўгирамиз сўнг томоша учун
Қора Осиёий башарамизни.**

**Қани, келинг, келинг, барча, Уралга,
Сизга жанглар учун очамиз майдон.
Оқил, кўкси тўла интегралга,
Темир машиналар бошласин қирон.**

**Аmmo биз сизларга бўлмаймиз қалқон,
Утга кирмагаймиз энди ўзимиз.
Бораркан қиёмат жанги беомон,
Четдан боқар сизга қийиқ кўзимиз,**

**Сира қўзғалмаймиз қаттол ёвуз хун
Шаҳарлар кулини совурганда ҳам,
Ҳатто ўликларни талаганда ул,
Оқ танлар гўштини қовурганда ҳам.**

**Сўнгги бор кўзни оч, эй кўҳна очун!
Тинч меҳнат базмига хушнуд, сарафроз —
Оғалик базмига сўнгги бор бу кун
Чорлаётир сени ваҳший сози**

А Р М О Н

**Кеча керак бўлдинг,
Болалик чоғим!
Сенга қўл узатдим,
Йўқ,
Етолмадим.
Ошкора ғирромлик қилди
Уртоғим,—
Мен: бор ўйнамайман,
Деб кетолмадим...**

КУЗАТИШ

Шеърларим, болажонларим,
Қора-қура полапонларим,
Же қилайин сизни жонимга,
Чуғурлашиб келинг ёнимга.
Эгнингизга қарайин бу кун,
Сизни ювиб-тарайин бу кун.
Отлантирай олис сафарга,
Олисдаги ойдин шаҳарга.
Етар энди таралла-бедод,
Етар энди кўча чангитмоқ.
Қилинг энди фикрингизни жам,
Фурсат етди қуюлмоққа ҳам.
Эртангизни ўйлайин энди,
Таҳсил учун йўллайин энди.
Сизга бериб тарбия, таълим,
Тил ўргатсин доно муаллим.

Шеърларим, полапонларим,
Чағир-чуғур, қақажонларим,
Уст-бошингиз тузатарканман,
Олис юртга кузатарканман
Сизга боққан ёшли кўзим бор,
Йўл олдидан айтар сўзим бор:
Сизга бердим умримни барча,
Ҳар бирингиз дилимдан парча.
Ардоқладим ҳар бирингизни,
Меҳрим бериб ўстирдим сизни.
Гоҳ эркалаб, гоҳ қийнаб лекин
Турғизолдим оёққа секия.
Сал тўпори, бир оз бебошроқ
Лек ўсдингиз ёлғондан йироқ.
Кўмганим йўқ сизни зийнатга,
Ошно қилдим самимиятга.
Ёқавайрон, бетарош, пахмоқ,

Лекин бўлди юрагингиз оқ.
Ургатолдим озроқ илмга,
Тил ўргатдим — она тилимга.
Сизга халқим урфу одатин
Таништирдим, сингдирдим кам-кам,—
Токи қилинг элнинг хизматин
Тўйларда ҳам, маъракада ҳам.
Очиқ кўнгил ва дилбар бўлинг,
Шоҳ, гадога баробар бўлинг,
Бошингизга келса ҳам қилич
Қайтманг, дедим, ҳақиқатдан ҳеч.

Шеърларим, болажонларим,
Сержанжал, сертўполонларим.
Сизни йўллаб ҳаёт йўлига,
Қардошимнинг берай қўлига.
Ул қардошнинг исми таржимон,
Унга аён ошкору ниҳон.
Фикри эпчил, чаққон қўллари,
Сизни бошлаб кенгликлар сари
Ўз тилида сўзлатур бийрон.
Бугун сизга яна бир қараб,
Ўсиқ пахмоқ сочингиз тараб
Юрак тўла ҳаяжонларим.
Хайр энди жонажонларим,
Омон бориб қайтинг саломат,
Лекин дўстим олдида фақат
Уялтирманг, болажонларим!

Тийрак бўлинг, озода бўлинг,
Камтар бўлинг ва содда бўлинг.
Бўлсангиз ҳам оташ ва олов,
Бўлманг ортиқ саркаш ва асов.
Қийнамангиз уни мендайн,
Қочиб юрманг тутқич бермайн.
Сиз дўстимга қулоқ солингиз,

Тил ўрганиб, таълим олингиз.
Не истаса йўқ деманг асло,
Фақат ўзни унутманг вammo
Менинг шеърим бўлиб қолингиз.
Узга руҳга берилиб кетманг,
Тил билдим деб керилиб кетманг.
Ёдингизда бўлсин бул замин,
Кезиб ўзга сўзлар оламин,
Чиқиб ўткир, доно қаламдан,
Қарамангиз ерга баланддан.

Сиз, таржимон,
Эй муҳтарам зот!
Шеърларимга бергувчи қанот!
Бир-бир йўниб тарашлагувчи,
Олам сари йўл бошлагувчи,
Бахш этгувчи янги бир ҳаёт!
Мана сизга полапонларим,
Ҳар бири нақ бир жаҳонларим,
Танлаб олинг,— кераги сизга
Қай бирини чертиб олсангиз,—
Эти сизга, суяги бизга.

Илтимосим, уларга фақат
Бўлмагайсиз ортиқ бешафқат.
Соддалигин айб этиб кулманг,
Кўп ичида хижолат қилманг.
Тўғриланг-у юриш-туришин,
Ўзгартирманг туриш-турмушин,
Ўз феълига хослиги қолсин,
Ўз элига мослиги қолсин,
Тўғри сўзлик дарсин ўтган дам
Унутмасин қочиримни ҳам.
Мағрур қилган чоғида хитоб
Йўқолмасин шарқона одоб.
Бўлсин демам тўнли, яқтакли,

Бўлсин демам дўппи, телпакли,
Бу кун ўзга вақт, ўзга одат,
Замонавий кийдилинг, фақат —
Фақат бўлсин ўзбек юракли.

Шеърларим, болажонларим,
Қора-қура полапонларим.
Йўлларингиз бўлсин чароғон,
Хайр энди, соғ бўлинг, омен!

ИХЛОС

На мартаба, на бойлиги бор эди унинг,
Йироқ эди маишату аёл дунёси.

Кўчасига кирмаганди ўйин-кулгунинг,
Жиндек жони бор эдию, катта ихлоси.

Ихлос эди унга олам, унга саодат,
Фазналарга бериб бўлмас мулки бебаҳо.

Ул йигитни тақдир азал қодир табиат
Оҳангларнинг дунёсига қилганди ошно.

Саҳар чоғи шабнамлардан тинглар эди куй,
Шафақлардан юрагига оқарди кўшиқ.

Вужудида туман чолғу қилар эди тўй,
Мильон-мильон таронага борлиғи тўлиқ.

Жунун тўла кўзларида ёнарди ҳар вақт
Бизга — оддий бандаларга ноаён шуур.

Бу оламнинг эвазига қодир табиат
Берган эди юрагига оламча сурур.

У бастакор эмас, фақат ихлосманд эди,
Бир оҳанглар пири эди йигитга ҳам пир.

Ихлос билан кўкси доим сарбаланд эди,
Ғойибона меҳри унга энг аъло тақдир.

Ушал устоз фикри билан нафас оларди,
Ушал пирга бахш этганди тамоман ўзин.

Қўшиқларин тинглаб тунда ухлаб қоларди,
Қўшиқларин тинглаб тонгда очарди кўзин.

Кунлар ўтиб йигитчага тор келди қишлоқ,
Елкасига тўнни ташлаб чиқди сафарга.

Қанот бўлди пок нияту эзгу иштиёқ,
Маъсумликнинг фариштаси учди шаҳарга.

Шаҳар уни гуллар тутиб қабул қилмади,
Ҳатто кутиб олмади энг улуг бастакор.

Аммо йигит камтар эди, хафа бўлмади,
Ўзи улуг пир олдиға йўл олди наҳор.

Аммо сокин ухлар эди бу маҳал устоз,
Кунни билан мажлисларда тўкилган жисми.

**Мухлисига қучоқ очиб чиқмади пешвоз,
Сўрамади қаердан у, ким у, не исми.**

**Кечроқ келинг, деди фақат, ёпди эшикни
Сўнг не деди: бўлмай қолди йигитча огоҳ.**

У кўрмоқчи бўлган эди тирик Қўшиқни...

Буюк тангри қулаб тушди аршидан ногоҳ.

Бир дақиқа тош ҳайкалга айланди мухлис,

Наҳотки, шул мусиқанинг пири сарвари.

Наҳот бедор эмас субҳи сабоҳ бастакор.

Тароналар шул юракнинг бўлса самари.

Наҳот улар тонготарнинг меваси эмас,

Наҳот бедор эмас субҳи сабоҳ бастакор.

Унга буюк орзу эди, умрлик ҳавас

Қўшиқ бўлиб кирмоқ устоз қошига наҳор.

Йигит қайтди орзулари ёшдек тўкилиб,

Барбод бўлди қалбидаги буюк эҳтирос.

Тасодифий бир ҳолатнинг қурбони бўлиб

Сўнди у кун пок юракда буюк бир ихлос.

**Сўйла, нега бундай қилдинг, шафқатсиз
фалак,**

Нега қилдинг ўшал мудҳиш ҳолатни пайдо!

Нега ерда учрашдилар бу икки малак,

Нега сўхбат қурмадилар фазолар аро!

Ёруғ юлдуз кўкка чиқмай йўқолди беиз,

Улкан даҳо завоқ топди бўлмай намоён.

Бир қотиллик содир бўлди тонгда мислсиз,

Танҳо буюк бастакордан айрилди жаҳон.

На мартаба, на бойлиги бор эди унинг...

* * *

**У дунёга келиб ташвишнинг
Орқасидан елиб-югурди.
На сўнгига етолди ишнинг,
На дунёни англаб улгурди.**

**Охир бир кун,
Ақли тўлгач у
Ўз жонининг қадрига етди.
Бор-эй, дея қўл силтади-ю,
Бу дунёни ташлади-кетди.**

•

* * *

**У, оромни суюман, дерди,
Тинчим бузган — душман, дерди у.
Уннга боқиб туяман, дерди,
Чапга боқиб қушман, дерди у.**

**У оламдан ўтмади яшаб,
Ошаб ўтди фақат ошини.
У ўлмайди,
Қавмига ўхшаб
Қумга тикиб ётар бошини.**

ТААЖЖУБ

Болалар онасининг
 ухлатишидан чўчиб
Кечқурун уйга келмай
 қочиб юргани каби,
Эрталаб туrolмасдан
 ширин уйқудан кечиб
Кўрпасини бошига
 тортиб тургани каби,
Ёзнинг иссиқ куннда
 анҳор бўйида туриб
Тушолмаган каби биз
 муздек сувга дафъатан,
Сўнг эса оромижон
 сувнинг роҳатин кўриб
Қайтиб чиқишни сира
 истамагандек бадан,
Одамзод ҳам йўқликдан
 борликка келиш чоғи
Чинқириб бу дунёни
 кўтаради бошига,
Лекин даҳшат туюлар
 ўз аслига қайтмоғи,
Фарёд чекар оламни
 кўмгудек кўз ёшига.

ОТДОШЛАРИМГА

Исмларнинг тарихи узоқ,
Исмларда асрлик қисмат.
Улар бари орзудек порлоқ,
Покизадир бамисли ният.

Фарзанд асли умр давоми,
Тирикликка эгизак армон.
Армон билан болалар номи
Нурхон бўлди, бўлди Шодмон.

Ўғлон кўриб қилдилар тилак
Омон бўлсин офатдан бу бош.
Балоларни ёғдирса фалак
Исми каби бўлсин Темир, Тош.

Чақалоқни йўргакка тугиб,
«Яна ҳолва»— деганда доя,
Ота, энди ўғил керак, деб
Қизига ном қўйди Кифоя.

Ўғил бўлса — юрт кўкси баланд,
Ўғил тутар кетмону ўқ ёй...
Ўғил бола орзуси билан
Қизлар номи бўлди Ўғилой.

Она фарзанд кўриб тўртовлон,
Қаро ерга берса тўрттасин,
Туғилганда бешинчи ўғлон
Умид билан деган «Тўхтасин».

Бўлиб тақдир қаҳридан малул,
Чекиб фалак жабридан озор,
Фарзандларга ном қўйдилар — қул,
Абдуқаҳҳор ва Абдужаббор.

**Зора толе белгиси бўлса,
Зора бўлса омад ривожи,
Бола қизил доғлик туғилса,
Атадилар бахт учун Тожи.**

**Неча юз минг авлоддан қолган
Армонли бу дунёда яшар —
Фарзандларга ҳақ тилаб олган
Умрбоқий, Умрузоқ башар.**

**Бу кун янги олам баробар
Номларда ҳам янгича маъно.
Тўрт йигитнинг бириси Анвар,
Бешта қизнинг бириси Раъно.**

**Боқиб Озод номли ўғлонга
Кўкка етар севинчдан бошим.
Қадам қўйсам қай хонадонга
Рўпарамдан чиқар отдошим.**

**Отдошларим,
Толемизга
Шундай исм бахту кўркимиз,
Эгиз бўлди, эш бўлди бизга
Ҳам эътиқод бўлди эркимиз.**

**Ном қўйдилар бизга оталар
Эркин кўрмоқ бўлиб дунёни.
Мангу Эркин бўлсин дедилар
Фарзандларнинг юраги, жони.**

**Эркин бўлсин ҳаёт ва меҳнат,
Эркин бўлсин муҳаббат, ижод.
Яйраб ўссин фарзандим,
Фақат —
Эл ғамидан бўлмасин озод.**

**Қалби кураш шавқига тўлсин,
Ошно бўлсин унга туғёнлар.
Эрк йўлида фидойи бўлсин
Эркин номин олган ўғлонлар.**

**Дилларида сўнмасин оташ,
Чақнасинлар мисоли қилич.
«Эркинликнинг
мазмунни —
кураш»,
Дея бежиз айтмаган Ильич.**

НАЙНИНГ ҚИСМАТИ

Най даставвал наво бўлиб
Кирди дилу ўйларга.
Ҳамма унга шайдо бўлиб
Олиб кетди тўйларга.

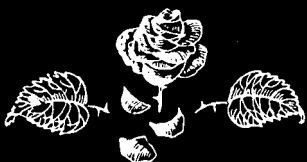
Тўйларда у қилди нола,
Эл ундан завқ симирди.
Вақт ўтиб най —
Камтар бола
Ўзни қўйди, семирди.

Бора-бора аввалгидек
Ёнишлари қолмади.
Мухлисларнинг ҳар галгидек
Олқишлари қолмади.

Лекин тақдир уни ошно —
Қилган эди куйларга.
Сур най номин олди,
Аммо
Бораберди тўйларга.

Туғилса қай уйда гўдак,
Хабар топиб бешикдан,
Наво чалиб, деб муборак
Келаверди эшикдан.

Хотин-халаж чуввос қилиб,
Болалар шод зерикмай.
Гоҳ ғийқиллаб,
Гоҳ бўғилиб
Куйлайберди собиқ най.

Охири у қариб қолди,
Бўғилди-ю томоғи,
Ҳам овоз,
Ҳам кўздан қолди,
Битди тамом қулоғи.

Лек, барибир,
Ёшликдаги
Истеъдоди учун ҳам,
Ҳалол хизмат,
Пок юраги,
Пок ижоди учун ҳам —
Сақлар уни эл назарда,
Ҳурмат қилиб қўяди.
Кар най катта сайлларда
Ғат-ғат қилиб қўяди.

ТОЖИК БИРОДАРИМГА

[Муборакбод]

Биз икки ёндош юртга,
Қадрдон, жондош юртга,
Қадимдан қондош юртга
Фарзанд бўламиз, дўстим.

Кору

ишу

амалдан

Ҳамухдамиз азалдан,
Бир байт каби

ғазалдан

Пайванд бўламиз, дўстим.

Шажарада томирмиз,
Тиёншонмиз, Помирмиз,
Узимизни танирмиз,
Баланд бўламиз, дўстим.

Беруний, Синоларга,
Жомийдек сиймоларга,
Фонийдек даҳоларга,
Ғафуру Мирзёларга
Дилбанд бўламиз, дўстим.

Эй биродарим, қуллуқ,
Бугун зафарлар қутлуғ,
Дилдан яйраб, ўзда йўқ
Хурсанд бўламиз, дўстим.

Бу қут қутлуғ Ватанга,
Яна қуллуқ Ватанга,
Шундай улуғ Ватанга
Фарзанд бўламиз, дўстим.

ҚАЛАМ ҲАҚИ ВА ОЙЛИК

**— Шоир, нега кўнмасдан
Шеърдан келган бойликка,
Эртаю кеч тинмасдан
Ишляяпсан ойликка?**

**— Чунки ойлик ҳамхона
Ёрдек собит ошнодир.
Қалам ҳақи жонона
Қизлардек бевафодир.**

СЕН МЕНГА ТЕГМА

Азиз китобхон,
Қулоқ бер менга!
Бир кичик дoston
Сўйлайин сенга.
Ўзингдан ўзга
Билмасин ҳеч ким...
Мен бир колхозга
Бориб қайтгандим.
Чекиб кўп малол
Жуда толибман.
Қайтибоқ дарҳол
Ухлаб қолибман.
Бир туш кўрибман,
Кўп таажжуб туш.
Таъбири, билмам,
Хуш ёки нохуш.
Тўс-тўполон, дашт,
Чор атроф очиқ.
Борлиқ аралаш,
Олам қоришиқ.
Бобош, безга
Турфа хўжалик.
Ҳар ким ўзига
Излар ўлжалик.
Гоҳ келар кулги,
Гоҳ кўнгил зада.
Кўнгли чоғ тулки
Товуқхонада.
Мушуклар бунда
Ухлаб семирар,
Сичқонлар тунда
Буғдой кемирар.
Қўй сўйиб, ёзиб
Тўкин дастурхон

Қашқирни този
Қилмоқда меҳмон.
Қичқираман: ҳай,
Бормисан, чўпон!
У чиқар шошмай,
Ёпиниб чопон...
Дер: одат шундай,
Сира ғам чекма.
Мен сенга тегмай,
Сен менга тегма...
Бу қандай одат!
Бу қандай савдо!
Бу ахир, офат,
Бу ахир, бало!
У сўз демай жим
Қўл чўзди: Қара!
Ҳайҳот, қарадим,
Бу не манзара!
Девпечак үчүн
Баланд сўрилар,
Асал қутида
Қовоқ арилар...
Кийиниб укпар,
Чўп ушлаб қўлга
Қўшиқ ўргатар
Укки булбулга.
Мен қичқираман:
Бормисан, боғбон!
Бу қандай чаман,
Бу қандай бўстон!
У дер (намондай
Қомати эгма):
Мен сенга тегмай,
Сен менга тегма...
Боғбон шундай дер,
Жўнар қошимдан.

Муздек қара тер
Қуяр бошимдан.
Шу пайт қайдадир
Янграр қўнғироқ.
Дилим айтадир:
Уйғоқсан, уйғоқ.
Бош кўтардим, воҳ,
Хайрият тушим.
Қўл-оёғим соғ,
Жойида ҳушим.
Лекин бу ёқда
Чириллаб ҳамон
Она товуқдай
Қақшар телефон.
Биламан, бугун
Кечқурун мажлис,
Мени шу учун
Чақирар раис.
Борсам, гапирсам
Сўзларим нордон.
Мен ҳақда у ҳам
Гап айтар ёмон.
Бор менда айблар,
Биламан ўзим.
Энг сози-мен нар,
Кўрмайди кўзим.
Дедим: ҳар қалай
Терс тўнни кийма.
«Мен сенга тегмай,
Сен менга тегма».
Нетай ўзимга
Балони ортиб.
Ётдим устимга
Кўрпани тортиб.
Лек тинч йўқолди,
Чақди тўшагим.

Ичим ўт олди,
Енди юрагим.
Йигит ғурурим
Қўлимдан тортиб
Ўрнимдан турдим
Кўрпани отиб.
Асаб портлади,
Бўлди сабр адо.
Мени чорлади
Ички бир садо:
«Агар ҳалолсен,
Тилингни тийма!
Битсин, йўқолсин —
«Сен менга тегма!».

У Ч Б А Й Т

* * *

Агар дўстинг билан
тенг кўрсанг баҳам,
Шодлик тенг кўпаяр,
тенг бўлинар ғам.

* * *

Сўзлаганда оқил
дилигга жо қил,
Аммо ўз дардингга
ўзинг даво қил.

* * *

Қўрқувнинг кўзи катта,
Юраги кичик бўлур,
Қўрқув зўр келган юртда
Арслонлар кучук бўлур.

Ғ А З А Л

Шаҳр аро кўзлардан ўзга
Дилкушо маскан топай,
Унда ўзни сен билан
Бир жон кўрай, бир тан топай,
Неча кундирким йўқолмиш
Дилда оромим, уни —
Бу кеча излаб сенинг
Жоду қароғингдан топай.
Тун қоронғусида мен
Сочинг шабистонин кўрай,
Тонготарда юзларингни
Тонг каби равшан топай.
Мен кўнгил кўйига кирсам,
Билмайин боссам тикан,
Туш билиб таъбир этингким,
Унга бир гулшан топай.
Айри тил бирлан риё
Берса менга юз яхши дўст,
Дўст керакмас, тўғри сўзлаб
Бир ҳалол душман топай.
Неки мақсуд бор кўнгилда
Пок кўнгил бирлан етиб,
Неки бахт топсам жаҳонда
Бир ўзинг бирлан топай:
Бир умр Эркин муҳаббат
оташида ёнмасам,
Ўтга чулғансин вужудим,
Қатлима гулхан топай.

НАВОИЙ ҒАЗАЛИҒА МУХАММАС

Айрилиқ они яқиндур, кема йўл бонгин чолур,
Ваҳ, мени ташлаб фироққа, ёр йироққа йўл олур.
Жон бориб жоно билан, соҳилда бир жисмим қолур,
Ҳар қачонким кемага ул ой сафар раҳтин солур,
Мавжлиғ дарё каби ошуфта кўнглим қўзғолур.

Мен неча айтдим, кўнгул, жондин кечиб ёр севма деб,
Сўнг йироққа кетса ташлаб, урма оҳ, дод дема деб,
Кетди ёр, бас энди, ким айтди ёшингни тийма деб,
Йиғлама, эй кўз, недин соҳилга чиқмас кема деб,
Ким ёшинг дарёсидур ҳар сориким эл кўз солур.

Ел турар, йиғлар фалак, бу гулдурак ҳам барқ дема,
Дарди ҳижронимни ўкраб сўзлар осмон ҳар кима,
Жисм аро жондек омонат чайқалиб боргай кема,
Титрабон сиймобдек кўнглим, етар жон оғзима,
Тунд ел таҳрикидин ҳар дамки дарё чайқалур.

Эй фалак, бас йиғлама, йўқ фойда, ул ой кемада,
Уртада дарёю мен бу жойда, ул ой кемада,
Келмас энди ойда не, минг ойда, ул ой кемада,
Сабр кўнгулда, кўнгил ул ойда, ул ой кемада,
Ваҳки, бориб, термулиб кўз, мунграйиб жоним қолур.

Таскиним шулким, кема кўздан йўқолмабдур ҳали,
Бир нафас бор фурсатим ул кемага термулгали,
Оҳ, демай, сақлаб нафас, қўзғолмайин турдим, вале,
Дам тутилгандин ўлар элдек етибман ўлгали,
Сурмасин деб кемасин баским нафаслар асралур.

Эй шамол, жим тур, само жим, мавжудот бир лаҳза
жим,
Тингла олам, тингла одам, сен агар бўлсангда ким,

**Булдур устоз панди: сиймин тандин ўзга сўрма сийм,
Кирма савдо баҳрига оламдан истаб судким
Сийм нақди тушса лекин, умр нақди сийғолур.**

**Сун қадах, бергил менга жоним ҳақин, эй пири дайр.
Ким қадахлар зарбидан чиқсин чақин, эй пири дайр,
Борми Эркинга ул устоздин яқин, эй пири дайр.
Ғарқ этар баҳри фано ғам заврақин, эй пири дайр,
Илгига чунким Навоий бода киштисин олур.**

Ғ А З А Л

Ёшлигимда келган омад
Мен учун омад эмас,
Ёшлик андоқ бахт эрурким
Ўзга бахт ҳожат эмас.

Неки толе бўлса кўрсам,
Дейман улғайгач ёшим,
Ёшлигимга, чунки, бахтни
Қадр этиш одат эмас.

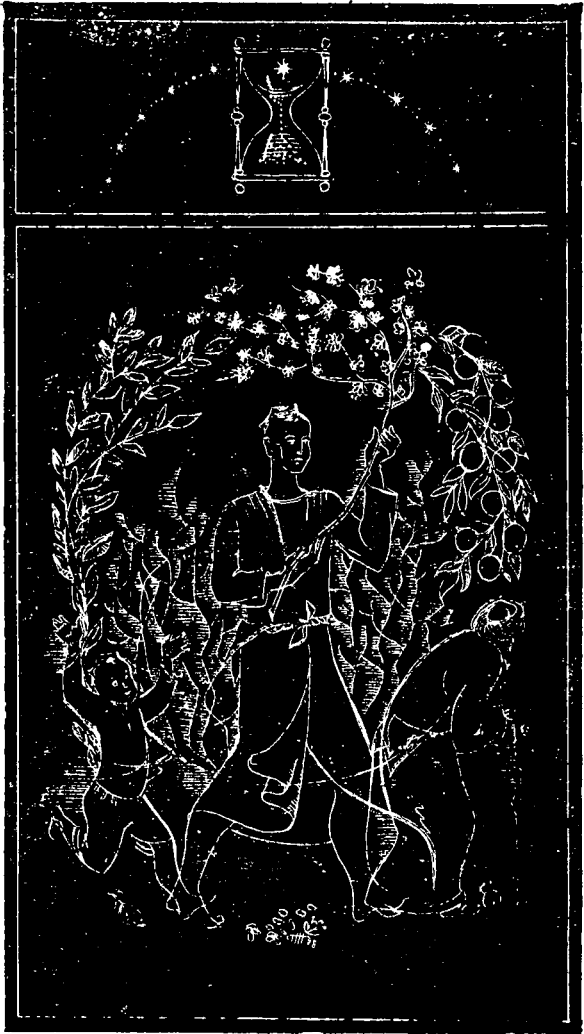
Тонг қувончи бирла яйраб
Нурга чулғанган чоғим
Мен учун шоми ғарибон
Вақт эмас, соат эмас.

Ёшлигимда, не таажжуб,
Билмасам дўст қадрини,
Чунки ёлғизлик, ғариблик
Мен учун ҳолат эмас.

Тут қадаҳ, дўстим, тиларман
Сўнгги қатра лаззатин,
Ким бу лаззатсиз ҳаёт ҳам,
Бода ҳам роҳат эмас.

БОЛАЛАР

Сизлар ота,
Биз-бола бу кун,
Биздан-салом, сизлардан-алик.
Аmmo эриш туюлар нечун
Энди сизга бизнинг болалик!
Сиз ҳам ахир бола бўлгансиз,
Кўзингизда порлаган ҳайрат.
Уйнагансиз, шўхлик қилгансиз,
Қалбингизни қийнаган ғайрат.
Айтинг,
Ё сиз гоҳи-гоҳида
Қондани бузмаганмисиз!
Тирмашиб ё ўрик шохига
Кўк ғўралар узмаганмисиз!
Узбошимча номини олиб,
Чўмилмаганмисиз анҳорда!
Ялангоёқ, тўғри йўл қолиб
Юрмаганмисиз ҳеч деворда!
Сизлар ота,
Биз-бола бу кун,
Сиздан ҳай-ҳай, биздан-тўполон.
Нега сизга ҳар нарса мумкин,
Нега бизга ҳар иш қатагон!
Чиқирлайди деворда соат,
Секундларни қилади ҳисоб.
Сизга унинг борлиги — роҳат,
Бизга эса мислсиз азоб.
Сизга унинг борлиги — керак,
Қўндирмоқни истамайсиз гард.
Бизлар уни очиб кўрмасак,
Дилимиздан тарқамайди дард.
Тошойнага коптоқни урса

Синарми ё синмасми — қизиқ.
Ошпичоқни тупроққа суқса
Унарми ё унмасми — қизиқ.
Бизлар бу кун кони хатонинг,
Не иш қилсак бари зиёнدير.
Хатоларсиз лекин дунёнинг
Бутунлиги ўзи гумондир.
Сизлар ота,
Биз — бола бу кун
Биздан — салом, сизлардан — алиқ.
Бизни ҳадеб тергайсиз нечун,
Ўзингизда йўқми болалик!
Ишонасиз гоҳи эртакка,—
Бир марта тан бериб қўйинглар —
Ўхшаб кетар бизнинг эрмакка
Сиз ўйнаган баъзи ўйинлар...
Биз гоҳида ширинлик учун,
Яширмаймиз, бўламиз айёр.
Ахир сиз ҳам тириклик учун
Нималарга бўлмайсиз тайёр!
Бизлар данак талашсак боғда
Хипчин олиб қувасиз бизни.
Сизлар курси талашган чоғда
Ким турғизар бурчакка сизни!
Сизлар ота,
Бизлар — боламиз,
Ўзгаришда дейдилар олам.
Бир кун сизга етиб оламиз,
болаликка қайтасиз сиз ҳам.
Ошно бўлар сизга хаёлот,
Бизга эса...
Биз — оилалик...
Болалик — бу асли камолот,
Камоли умр эса — болалик.

АРУЗ ВА БАРМОҚ

**Икки шеър
Дафтарнинг икки бетида,
Бир ёнда — арузий,
Бир ёнда — бармоқ.
Дастхат бир,
Имзо бир шеърлар кетида
Лек, ажаб,
Ҳамиша қилурлар нифоқ.
Арузий бармоқни
Тўпори, дейди,
Сен пастсан, мен сендан —
Юқори, дейди.
Бармоқ уни кўҳна —
Харобасан, дер,
Парвозлар асрида
Аробасан дер.**

**Мен эсам
Ўтмишу келажак аро
Ўрта йўлда қолган
 бечорадирман.
Улар юрагимда
Қилса можаро,
Келиштирмоқ билан
 оворадирман.**

Қ У Ш И Қ

Сен кулиб қўй,
Яйраб жаҳон
Бир кулиб қўйсанг.
Ханда қилур
Борлиқ шодон
Бир кулиб қўйсанг.

Агар кўни
Тутса булут,
Бўлса зимистон,
Очилади
Ногоҳ осмон
Бир кулиб қўйсанг.

Гоҳ аламдан
Дунё қаро
Бўлса кўзимга,
Шод куламан,
Узим хайрон,
Бир кулиб қўйсанг.

Неча кунлик
Саодатим
Сенинг қўлингга.
Ниманг кетар,
Сенга осон
Бир кулиб қўйсанг.

Кулиб турган
Кўзларингга
Фидодир кўзим,
Кулгичингга
Садқадир жон
Бир кулиб қўйсанг.

МАНФААТ ФАЛСАФАСИ

Мен сенга очай кўнглим,
Узгага баён бўлмас,
Иккимизга маълум сир
Элга ҳеч аён бўлмас.
Билки, мен каби ҳеч ким
Сенга жонажон бўлмас,
Қўлни қўлга берсак биз
Ҳар қалай зиён бўлмас,
Менга ҳам бўлур яхши,
Сенга ҳам ёмон бўлмас.
Бўлма соддадил, дўстим,
Бандаи хаёл бўлма,
Тўғрилиқна ҳам ҳад бор,
Бунчалар ҳалол бўлма.
Хўжадек кўтар қаддинг,
Жўжадек увол бўлма,
Кимки ўз нафин билса
Узгага товон бўлмас,
Менга ҳам бўлар яхши,
Сенга ҳам ёмон бўлмас.
Сендан ул ва мендан бул,
Қўлни қўл ювар, дўстим,
Нафи йўқ жиян келса
Тоға ҳам қувар, дўстим.
Битта қўл узатса лой,
Битта қўл сувар, дўстим,
Кимга тишлатиб қўйсанг,
Унда тил-забон бўлмас,
Унга ҳам бўлур яхши
Сенга ҳам ёмон бўлмас.
Бўлса ҳам қилич кескир
Ёнда тутди қалқонин,
Манфаатдан ўзга йўқ
Даҳр аро асос-қонун.

Кимга сен суюнч бўлсанг,
У сенга берад жонин,
Шубҳа сенда ҳам бўлмас,
Унда ҳам гумон бўлмас,
Унга ҳам бўлур яхши,
Сенга ҳам ёмон бўлмас.
Мартаба кулохига
Етса бир куни бошинг,
Авалло яқинроқ тут
Хеш ила қариндошинг,
Қуллуқ этгучи сенга
Бўлса ёру йўлдошинг,
Бир куни товонингга
Киргучи тикон бўлмас,
Унга ҳам бўлур яхши,
Сенга ҳам ёмон бўлмас.
Кимда бўлса истеъдод,
Кўзласа узоқларни,
Сен унинг танобин торт,
Қўллагин пачоқларни,
Сув юзида ўйнатсанг
Қалқитиб пўчоқларни,
Ўз йўлин топиб сендан
Бир сари равон бўлмас,
Унга ҳам бўлур яхши,
Сенга ҳам ёмон бўлмас.
Ушбу фалсафа бирлан
Сен узоққа боргайсан,
Яъни бир куни жарга,
Ё тузоққа боргайсан,
Ким билан ўшал фурсат
Иттифоққа боргайсан!
Манфаатпарастлик бул
Маслагинг омон бўлмас,
Сенга... билмадим, аммо
Элга ҳеч ёмон бўлмас.

ШАҲАРМИ БУ, ҚИШЛОҚМИ БУ!..

[Воқеий шеър]

Кўп ажибдур дунё иши,
На сўнги бор, на боши бор.
Ун саккиз минг олам бўлса
Барининг ўз қуёши бор.
Ҳар бир фарзанд бир отадан,
Бир дарахтдан ҳар бир мева.
Лек оламда бир кўча бор,
Карвони йўқ ёлғиз тева,
На у ёқмас, на бу ёқмас,
На шаҳармас, на қишлоқмас.

Ёнбошида дорилфунун,
Муз майдони — улкан сарой.
Шаҳримизнинг нақ ўзида
Бир орол бор — эгасиз жой.
Шаҳарда ҳам, қишлоқда ҳам
Ҳеч бир сонун санокда йўқ.
Ҳужжатларни титкилаймиз,
Ҳайрон бўлманг, ҳеч ёқда йўқ,
Ажаб макон, ҳеч ким боқмас,
На шаҳармас, на қишлоқмас.

Қаердамиз-билолмасдан
Ҳар оғизга боқар бўлдик.
Биров айтар — қишлоқдамиз,
Биров айтар — шаҳар бўлдик.
Яна биров бу гап хато,
Ҳақиқатда бундоқ дейди:
Жуфт сон уйлар шаҳар бўлур,
Тоқ сон уйлар қишлоқ дейди.
Мен жуфтмидим, ё тоқмидим,
Шаҳармидим, қишлоқмидим.

Анов қўшним шаҳарликдир,
Рўпарамда туради у.
Менга баъзан ҳазил қилиб
«Қишлоқи» деб юради у.
На у ёқда, на бу ёқда
Ҳеч ким бизга парво қилмас.
Шаҳар биздан юз ўгирган,
Колхоз эса аъзо қилмас.
Мағизмидик, пўстлоқмидик,
Шаҳармидик, қишлоқмидик!

Кўча чети катта майдон,
Неча йилки, қўл урилмас.
Қишлоқ бўлиб экилмас дон,
Шаҳар бўлиб уй қурилмас.
Ҳамма бошлиқ елка қисар,
Нега деманг, негаси йўқ.
Кенг оламнинг эгаси бор,
Бу майдоннинг эгаси йўқ.
Шаҳарми бу, қишлоқми бу,
Ё даҳлсиз қирғоқми бу!

Бу атрофда боғча борми!
Боғча қани — Ҳиротдадир.
Шаҳар билан қишлоқ аро
Бу иш даъво, исботдадир.
Сенда пул кўп деса шаҳар,
Қишлоқ айтар, сенда куч кўп.
Урта йўлда бола-чақа
Эртаю кеч хайлала-хўп.
Ярми балчиқ, ярми тўпроқ,
Ярми шаҳар, ярми қишлоқ.

Билмадик бу ишқал ишни
Қачон қилган қайси хўжа:
Бир генерал номи билан

Бордир бунда икки кўча.
Ун беш ҳовли биринчи уй,
Ун саккизта учинчи сон.
Адресини тополмасдан
Шаҳар бўйлаб хатлар сарсон.
Асли шундай чатоқми бу,
Шаҳарми бу, қишлоқми бу!

Почтамиз бор, қўшни, лекин
Қишлоқсан деб қарамайди.
Қишлоқ айтар, узоқ йўлга
Велосипед ярамайди.
Газет келмас биз томонга,
Кимсаси йўқ оролдамиз.
Додимизни тинглар осмон,
Робинзондек аҳволдамиз.
Элдан шунча йироқми биз!
Шаҳарми биз, қишлоқми биз!

Уралдан ҳам ўтиб кетди
Бухородан чиққан олов.
Чор атрофдан бўй таратар
Зангор ўтда пишган палов.
Ун қадамдан ўтган қувур
Бизнинг уйга келолмайди.
Чунки бу жой қишлоқ эмас,
Лекин шаҳар бўлолмайди.
На асфальтмас, на тошлоқмас,
На шаҳармас, на қишлоқмас.

Қишлоқ деса на боғ-роғу
Экин-тикин, мол-ҳоли бор.
Халқининг на пода боқиб,
Ер чопгудек аҳволи бор.
Манов қўшним фан доктори,
Чорвадорга ўхшамайди,

**Бу қўшнимнинг вақти бўлмас,
Раҳбарликдан бўшамайди.
Шаҳарми бу, қишлоқми бу,
Аросат бир тупроқми бу!..**

**Билолмаймиз қай мамлакат,
Қай ўлканинг мулкидурмиз.
Қишлоқ борсак масхарамиз,
Шаҳар келсак кулкидирмиз.
Дўстлар, бизга кўмак беринг,
Бизнинг кўча қай ёндадир!
Ёки фалак азми билан
Адресимиз осмондадир!
Биз сутмидик, пишлоқмидик,
Шаҳармидик, қишлоқмидик!**

ТАНГРИ ВА ЯМОҶЧИ

Ямоқчи тангрига деркан тинмайин:

— Эй худо!

Менга ҳам бир қайрилиб боқ!

Чоригинг сўкилса тикиб берайин,

Кавушинг тешилса

Солайин ямоқ.

Тангри дебди бир кун:

— Ол боқий умр,

Фаришта бўлурсан!

— Э, қўй, керакмас!

Умр берма менга, бер озроқ кўмир,

Устига бир четан

Янтоқ бўлса бас.

Тангри дебди:

— Тун-кун саждалар қилиб

Шунгамиди чеккан нолаю оҳинг.

Нима қилар эдинг менга сиғиниб

Асли,

Аравакаш экан

Илоҳинг.

* * *

Уйлайман,

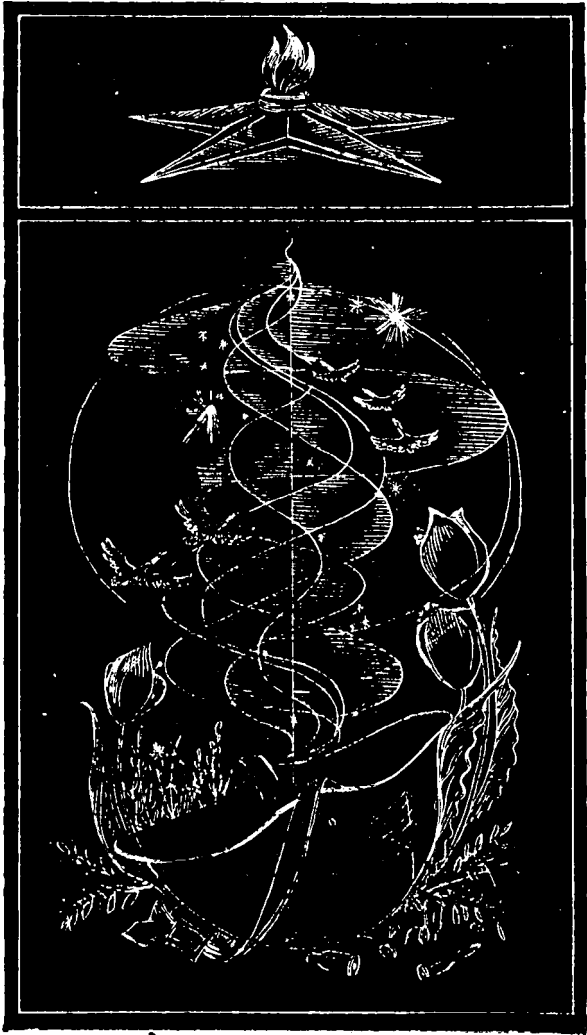
очилса ҳар йил навбаҳор
Мовий кенгликларда алвон лолалар.
Булар —

бахт йўлида жон этган нисор
Йигирма миллион
аскар болалар.

Токи бор оламда
ҳаёт қудрати,

Токи замин узра
инсон омондир.

Совет аскарининг
ўлмас шуҳрати
Абадият учун буюк дostonдир.

Т И Л А К

**Сахийликни одат қилган бўлса ким,
Элга сочган бўлса борини доим,
Ҳиммати бор бўла туриб, илойим,
Қўлидан давлати кетмасин унинг.**

**Ким умрида сира билмаган тиним,
Меҳнатсиз бир лаҳза туролмаган жим,
Ғайрати бор бўла туриб, илойим,
Белидан қуввати кетмасин унинг.**

**Бир ишга қасд қилиб шоир ё олим,
Хаёл суриб — кейин не бўлур ҳолим —
Қудрати бор бўла туриб, илойим,
Дилидан журъати кетмасин унинг.**

ТАНДИР ҲАҚИДА ЭРТАК

Мўъжаз ҳовли,
Пастгина девол,
Пастаккина тандири билан.
Яшар эди кичкина бир чол
Кичкина бир кампири билан.

Яшардилар камтар ва ҳалол,
Осойишта тақдири билан.
Пичоқ чархлар эрмак учун чол,
Кампири банд хамири билан.

Нафақа бор,
Чол-кампир мамнун,
Дарахт ҳам бор — бир туп олуча.
Лекин шу тор ҳовлидан бир кун
Ўтар бўлди каттакон кўча.
Улар бу гап тарқаган кундан
Мунғайишиб сўлиб қолдилар.
Бамисоли ини бузилган
Мусичадек бўлиб қолдилар.

Ўз бошидан кечирган билар,
Ўйлаб кўринг, осонмас ахир,
Шу ҳовлида турган эдилар
Нақ олтмиш йил чол билан кампир.
Улар бунда кўрди гўшанга,
Икки ўғил ўстирди ўктам.
Икковини кузатди жангга,
Қайтгани йўқ аммо бири ҳам.

Мана,
Уй ҳам бузилар энди,
Тан бердилар яна тақдирга.

Фақат улар ўрганган эди
Парча ерга, пастак тандирга.

Бошқармага қатнамади чол,
Райсоветга юрмади кампир.
Пешонада борини алҳол
Юрт қатори кўрармиз ахир.

Не қилардик,
Кўпга келган тўй,
Нолиш бизга ярашиқ ишмас,
Тегар ахир бизга ҳам бир уй,
Кўча-кўйга ҳайдаб қўйишмас.

Шундай бўлди,
Бердилар уй ҳам,
Кўчирдилар кўрсатиб ҳурмат.
Бирам ёруғ,
Озода, шинам,
Ҳаммадан ҳам... биринчи қават!

Кампир чолни чимчилаб кулса
Жилмаяди чолнинг мийиғи.
Бир жўмракдан совуқ сув келса,
Бир жўмракдан келар илиғи.

Гулдор палос,
Ёғоч крават,
Ҳатто пўчоқ ташлашга пақир...
Ҳамма нарса жойида,
Фақат...
Фақат бунда йўқ экан тандир.

Бусиз улар бир кун туролмас,
Татимайди берса жаҳонни,

**Чол қурмағур оғзига олмас
Газ ўчоқда пиширган нонни.**

**Бошқармага арза қилди чол,
Райсоветга қатнади кампир.
«Қандай кечар тандирсиз аҳвол,
Уй керакмас бизга бетандир».**

**Бошқармада елка қисдилар,
Райсоветда бўлдилар ҳайрон.
Жилконторда шартта кесдилар:
«Йўқ, бўлмайди тандирга имкон».**

**«Ҳеч бир ерга қўндириб бўлмас
Гап шу,— деди ЖЕКнинг раҳбари,—
Ҳамма рухсат берса ҳам кўнмас
Ўт ўчириш ташкилотлари.**

**Бошда ҳеч ким қилмаган хаёл,
Проектга қўшмаган ахир...»
Сабабларни тушунмади чол,
Далилларга кўнмади кампир.**

**Икковин ҳам тегди тишига
«Аммо», «Лекин», «Ҳа», «Албатталар».
Хуллас калом, тандир ишига
Аралашди охир катталар.**

**Бошқармада дедилар мумкин,
ЖЭКдагилар топдилар тадбир.
Баланд уйнинг ёнида бир кун
Чол-кампирга қурдилар тандир.**

**Қўшнилар ҳам қараб турмади,
Ким ғишт терган,
Кимдир қорган лой...**

Тушмади ҳам ЖЕКнинг ҳурмати,
Топилди ҳам тандирга мос жой.

Тандир битди
Ва ўша-ўша
Тонг ёришар чоғида ҳар кун
Осмон бўйи томлардан оша
Кўкка ўрлар ингичка тутун.

Уша-ўша бизга бешикдан
Таниш хушбўй таралар ҳар ён.
Тонгда ҳар бир очиқ эшикдан
Ризқдек кирар бир жуфт иссиқ нон.

Шундай яшар —
Сокин, безавол
Пастаккина тандири билан
Катта уйда кичкина бир чол
Кичкина бир кампири билан.

Сен яхшисан,
Мен ёмондирман,
Сен борсанки мен омондирман.
Мени қаттол яратган ҳаёт,
Сени қилган ожиз, бенажот.
Сен — ниҳолсан, заволинг ўзим,
Сен — тириклик, мен эса — ўлим.
Кундуз бўлсанг мен тун бўламан,
Сен бор бўлсанг, бутун бўламан.
Беомонман, лекин омонман,
Чунки сендек мен ҳам инсонман.

Бу оламнинг даргоҳи кенгдур,
Яхшисию ёмони тенгдур.
Қуёш кезиб кўкда саросар,
Нур сочади бизга баробар.
Фақат менинг қўйнимда тош бор,
Бундан сенинг кўзингда ёш бор.
Сен тутгансан қўлингга чироқ,
Мен қўйганман йўлингга тузоқ.

Мен ёмонман,
Жуда ёмонман,
Аввалига ожиз илонман,
Омон бўлса бу бошим менинг,
Боис раҳминг — қўлдошим менинг.
Бир кун бўлиб улкан аждаҳо
Бўлажакман қаршингда пайдо.
Шунда ўткир тишларим санчар
Сенинг юмшоқ кўксингга ханжар.
Лек ҳозирча борман, омонман,
Мен яшайман, гарчи ёмонман.
Бордир менинг ҳаётга ҳаққим,
Чунки мен ҳам бир тирик жонман.

**Сололмайсан бошимга соя,
Мендан ҳужум, сендан ҳимоя.
Дунё иши шу асли, ошнам,
Ёмондан даф, яхшидан чидам.**

**Сен яхшисан,
Мен ёмондирман,
Сен борсанки, мен омондирман.
Тилагим сен доим бор бўлгин,
Аммо мендан миннатдор бўлгин,
Мен бўлмасам, эй яхши одам,
Дод деб қочар эдинг дунёдан.**

Ш О М И Л

(Р а с у л ҲАМЗАТОВДАН)

Яна ўртар мени эски жароҳат,
Яна юрагимни қиймалар армон.
...У мен учун эди кўҳна ривоят,
У ҳақда овуллар сўйларди дoston.

Кўнгил у эртakни қайда унутар,
Кечалар кўз юммай тинглардим тўлиб.
Ҳатто тоғлар узра сузган булутлар
Кўринарди Шомил лашкари бўлиб.

У бир қўшиқ эди. Уни гоҳида
Онам куйлар эди, эслайман ҳамон.
Онам бу қўшиқни айтар чоғида
Уйга чўмар эди кўзлари гирён.

Суратдан боқарди черкаска кийган
Кўзида ўт ёнган суворий одам.
У чапақай эди. Чап қўли билан
Қилич дастасини тутганди маҳкам.

У суратдан боқиб кузатган эди
Иккита акамни муқаддас жангга.
Онам марвариду болдоғин берди
Унинг номи билан аталган танкка.

Улимидан аввал отам бечора
Унга бағишлади ажойиб дoston,
Лекин Шомил номин қилдилар қора,
Ёғдирдилар марднинг шаънига бўҳтон.

**Балки шу кўргилик бўлмаса отам
Кўпроқ яшармиди... мен ҳам айбдор.
Кўпнинг овозига жўр бўлиб мен ҳам
Шомилни шеър билан қилгандим абгор.**

**Халқим эрки учун тоғлик еримда
Ёвларга беаёв бўлганди Шомил.
Болалик қилдим мурғак шеъримда
Мен уни атадим сотқин ва қотил.**

**Тоғларни тун чулғар. Ётаман беҳол,
У дарчам олдида пайдо бўлади.
Гоҳида мўйсафид, кўпни кўрган чол,
Гоҳи лашкарбоши бўлиб келади.**

**Дер: «Нелар кўрмадим дардли оламда,
Қанча азобларга бўлдим гирифтор.
Ун тўққиз жароҳат ёнар танамда,
Сен, гўдак, тиғ урдинг йигирманчи бор.**

**Ун тўққиз ярага чидадим, биллоҳ,
Ун тўққиз ярамдан қолмади асар.
Лекин сен урган тиғ битмагай, э воҳ,
Болам бўлатуриб солдинг-ку, ханжар.**

**Озодлик жангига боримни бердим,
Қўшиқ, маишатга бўлмади фурсат.
Маддоҳларни баъзан қамчилар эдим,
Шеърбозни калтаклар эдим бешафқат.**

**Лекин мен уларни жабрлаб, уриб,
Хато қилгандирман ва лекин ишон,
Сендек сафсатабоз шоирни кўриб
Ҳақлигимга бир бор келтирдим имон».**

Тонггача қаршимда турар у сиймо,
Тонггача ўша руҳ беради озор.
Қуюқ соқолини бўяган хино,
Папоғи устидан ўраган дастор.

Мен унга на дейин! Унинг қошида
Ва сенинг қошингда айблиман, халқим.
Мен хато қилгандим гўдак ёшимда,
Лекин чекинмоққа йўқ бу кун ҳаққим.

Нойиб Мурод бир вақт Шомилдан кетиб
Сўнг пушаймон бўлди. Яна қайтмоққа —
Аҳд қилди-ю, аммо ажали етиб
Йўлда дучор бўлди тубсиз ботқоққа.

Мен ҳам пушаймонман ўз шеърим учун,
Яна ортга қайтиб, қилдим деб хато —
Ё узр сўрайми Шомилдан бу кун!
Йўқ, йўқ, ботгим келмас ботқоққа асло.

У ҳам кечирмайди барибир мени,
Мен отдим орқадан, пана жойдан ўқ.
У қиличда ёзган мардлик шеърини,
Менинг бўҳтон шеърим кечирмайди, йўқ.

Майлига... лекин сен қил менга шафқат,
Халқим, кечир, Сени севаман ёна.
Жон ўлкам, сен мени қарғама фақат,
Мисоли ўғилдан ранжиган она.

КАНАДА ТУРКУМИДАН

КАЛГАРИДА СОАТ УН ИККИ

— Калгари — ковбойлар ватани,

Ковбой — чўпон,

Менинг отим Жан.

Автобусга марҳамат,

қани,

Қолган гапни

йўлда айтаман.—

Ел нам ажриқ ҳидин уфурар,

Қамаштирар кўзни оппоқ тош.

Мовий кўкда

Чарақлаб турар

Биз бир ҳафта соғинган қуёш.

Бетон йўлдан учамиз елдеқ,

Тинглаб жазнинг шўх-шаддод куйин.

— Мана, дўстлар,

Шаҳарга келдик,

Соатларни тўғрилаб қўйинг,

Калгарида ҳозир ўн икки.

Ҳамма соат миллин суради.

Ўзгармасдан

Фақат меники

Тошкент вақти билан юради.

Тоғ ошганда,

Уммон ошганда

Гоҳ соатга қараб қўяман,

Тонготар пайт бўлса Тошкентда
Дилда саҳар завқин туяман.
Калгарида
Ўн икки ҳозир,
Садоқатли
 соатим менинг —
Минтақалар ошарак охир
Тошкент,
 етди вақтингга сенинг.

Она шаҳрим —
Сенда ярим тун.
Фарқ бу юртдан ўн икки соат.
Эл уйқуда,
Шеър аҳли учун
Айни меҳнат
 бошланган фурсат.
Калгарида эса
 туш пайти,
Чарақлайди тиккада офтоб.
«Бозургоний» қўшиғин айтиб
Кенг даладан борамиз шитоб.

Ажаб,
Ковбойлар маконида
Ковбойлардек қадам
 ташлайман.
Ер шарининг терс томонида
Тошкент вақти билан
 яшайман.

А У К Ц И О Н

— Кеп қолинг,
 ютади
 иш билган!—

Биржада қайнайди эҳтирос.

Улгуржи

 савдога

 қўйилган

Иккита ғунажин,

 бир новвос

Чарх уриб айланар

 майдонда,

Шарақлар

 ковбойнинг

 қамчиси.

— Кеп қолинг!

 Олмаган

 армонда,—

Чақирар

 бозорнинг

 жарчиси.

Бизнесмен лабида

 сигара,

Қўлида

 титрайди

 чек қоғоз.

— Кеп қолинг,

 опқолинг,

 мол сара!—

Биржада

 қайнайди эҳтирос!

Ёнади

 харидор

 кўзлари,

Ганчмат
 ҳар лаҳза,
 ҳар бир он.
Қулоқда жарчининг
 сўзлари,
Юракда
 ҳаяжон,
 ҳаяжон!

Ловуллар
 электрон
 чироқлар.

Аукцион
 турфа бир жаҳондир.
Савдога қўйилган
 бузоқлар

Бу жаҳон
 ишига
 ҳайрондир.

АРСЛОН УРГАТУВЧИ

[Ванкувер томошагоҳида]

Панжарада
Олов ҳалқа ёнар чарсиллаб,
Арслон узра —
Узун қамчи ўйнар қарсиллаб.
Ёлдор йиртқич
Эгасига совуқ тикилар,
Наърасидан
Томошагоҳ ларзага келар:
— Ожиз одам!
Бас, бошимда қамчи ўйнатма!
Кўксимдаги
Ухлаб ётган ҳисни қўзғатма!
Ҳаддан ошма!
Уз бошингга ўзинг етарсан,
Этларингни —
Нимта-нимта қилсам нетарсан!
Кўриб қўй,
Бу панжаларни сийнангга солсам
Шуҳратпараст юрагингни
Суғуриб олсам
Йилтираган баданингдан
Тирқиратсам қон,
Нажот бермас
Сенга қарсак чалган оломон.
Бор!
Оловдан сакрамасман!
Бўлма овора!
Биласанми —
Мен кимману сен ким, бечора!
Тутқун бўлсам-да агар,
Мен — тўқайлар шоҳи,

Сен-чи,— нўноқ масхарабоз,
Пасткаш бозингар!
Шухратга маст,
Ўз ҳолини билмаган басир!
Номард тақдир
Мени қилди қўлингга асир!
Ҳалол кучга завол берган,
Ҳийлага қудрат,—
Мени банди қафас этган
Дунёга лаънат!
Эй ивишиқ кўкрагини
Завқ билан кериб,
Шер зотини масхарабоз
Қўлига бериб,
Мард ҳолидан
Роҳат олиб қилган хандалар,
Лаънат сизга,
Томошабин, гүмроҳ бандалар!

Панжарада
Олов ҳалқа ёнар чарсиллаб,
Арслон узра
Узун қамчи ўйнар қарсиллаб.
Ёлдор йиртқич
Эгасига совуқ тикилар —
Ургатувчи
Аста унинг ёнига келар.
Қулоғига бир сўз айтар
Эгиб қоматин:
— Нодон дема,
Мен биламан арслон қудратин.
Сен тўқайлар подшосисан,
Мен — бечораман,
Ҳамла қилсанг,
Бир лаҳзада тилка-пораман.

Фалак иши —
Бизнинг бундай турфа шериклик,
Менга қамчи,
Сенга қафас берди тириклик.
Сен тантисан,
Наздингда мен қув, доғулиман,
Асли ўша тирикликнинг
Сендек қулиман.
Менга недир оломоннинг
Олқиш, қарсаги,
Сенинг ҳар бир ўтли наъранг.
Менга тарсаки.
Нетай, мен ҳам эгалик қул,
Бошда хўжам бор,
Ғазаб қилса
Кўзларимга дунё бўлар тор.
Менда-ку дард, истевдод бор,
Бор андак сеҳр,
Ҳеч бўлмас ҳайвонотга
Шафқату меҳр.
Томошагоҳ эгаси ким
Менинг қошимда!
Аммо қамчи ўйнатар у
Доим бошимда.
Ҳолатимни тўшун,
Исён қилма, биродар,
Чарх олдида иккимиз ҳам
Асли баробар.
Гарчи арслон ўйнатаман,
Гарчи мен — Одам,
Ой сўнгида қант кўтаман
Хўжамдан мен ҳам.
Гоҳ жонимдан ўтса зулм,
Наъра тортаман,
Лекин бундан
Фақат бошга бало ортаман.

Бу сўзларга чидалмади,
Тўлғанди арслон:
— Бўлди, бас қил!
Юрагимни қон қилма, инсон!
Ут олсин бу чарх-фалакнинг
Ризқу рўзини!..

Арслон
Олов чамбаракка
Отди ўзини.

АЛИШЕР НАВОИЙ КЕМАСИ

**Азалий даврида чарх уради ер,
Муштарий азалдек чақнаб турипти...
Беш аср сўнгида буюк Алишер
Баҳри муҳит аро кезиб юрипти.**

**Тирикликда чархдан топмаган омон,
Бошига ғам гардин ёғдирган фалак —
Даҳр аро танҳою зору саргардон
Қалқиб бормоқдадур беором юрак.**

**Аччиқ тўлқинларга кўкрак урадир
Умрида ҳаловат тополмаган жон,
Жаҳон уммонида кезиб юрадир
Долғали ҳам сокин жаҳоний уммон.**

**Улуғвор бастида ўйчан бир шукуҳ,
Килкидан тўқилган ғазалдек боқий,
Беш аср сўнгида кема бўлган руҳ,
Беш қитъа оралаб кезар Навоий.**

**Мен уни Узоқ Шарқ соҳилларида
Бир бор кузатганман Ванкувер томон.
Бугун Колумб очган қитъа шаҳрида
Бобом руҳи яна бўлди намоён.**

**Ушандай сарбаланд, ўшандай улуг,
Азамат юртимнинг битта бўлаги,
Парча шафақ каби боши узра туг,
Мана у — шоирнинг улкан юраги.**

**Ҳаяжон кўнглимда, ҳайрат ақлимда
Қирғоқда турибман — бу нечун тимсол!**

**Ярим минг йил оша ўзга иқлимда
Бундоқ учрашувни ким этмиш хаёл.**

**Азалий даврида чарх уради Ер,
Муштарий азалдан чақнаб турипти.
Юртнинг хизматида буюк Алишер
Жаҳон уммонида кезиб юрипти.**

Ванкувер.

Апрель — май, 1978.

УНУТИШ ҚҰШИҒИ

Йўл четида беҳол ётибман
Не бўлди деб сўрар киши йўқ.
Ишим йўқдир бу олам билан,
Бу оламнинг менда иши йўқ.

Дунё учун фақат пул бўлсин,
Йўқ нарсадир ҳис, имон эса...
Менга деса борлиқ кул бўлсин,
Мен йўқ бўлай дунёга деса.

Жоним бору юрагим ўлган,
Очиқ туриб кўрмайди кўзим.
Қариндошлар мендан қутулган,
Қутулганман дўстлардан ўзим.

Тўйдим борлиқ, йўқликни кўриб,
Тириклик ҳар кўйга бошлади.
Охир менинг сувимни сўриб,
Данагимни туфлаб ташлади.

Не наф ўкинч,
Не фойда алам,
Дардларимни жим ютмоқчиман.
Дунё мени унутди, мен ҳам
Энди уни унутмоқчиман.

Билагимда игналар изи,
Дори мени элитган, мастман.
Недир замон, макон сезгиси,
Бу ерми ё кўкми, билмасман.

Қачон,
қайда, кимдан туғилдим

Мен ким,
недир Ватанимга ном,
Бас, билмасман,
Билиб не қилдим,
Кечган бўлсам баридан тамом.

Кўтараман баландга ҳолсиз
Илма-тешик бўлган билагим.
Унутишни куйлайман ёлғиз,
Ёлғиз шудир менинг маслагим.

Бас, унутинг,
Лаҳзалик ҳаёт
Абадийлик олдида надир!
Яна бўлса бунча бенажот,
Бўлса бунча
Хору беқадр...

Йўл четида беҳол ётибман,
Не бўлди деб сўрар одам йўқ,
Олам учун йўқман тамоман,
Бундай олам мен учун ҳам йўқ.

М о н р е а л ь.
Апрель, 1977.

САРМОЯДОР

**«Олтмиш йилки, битмас ҳамон
Талашамиз, баҳсимиз.
Сизлар бизни дейсиз — ёмон,
Бизлар деймиз — яхшимиз.**

**Дарёлар ҳам бир ён оқмас,
Ҳукм йўқдир ҳисларга.
Бизнинг турмуш сизга ёқмас,
Сизнинг турмуш бизларга.**

**Илож қанча,
Узга замон,
Чидамоқдир ишимиз.
Сизни ердик аллақачон
Утса эди тишимиз.**

**Биз зулукмиз,
Биз айёрмиз,
Ҳам тулки, ҳам бўримиз.
Ҳар нафасда сиз тайёрсиз
Қуритмоққа шўримиз.**

**Ун еттинчи йилда илк бор
Сизни асли йўргакда...
Афсус,
Ҳануз шу армон бор,
Пушаймон бор юракда».**

**Сармоядор кўзларида
Аён эди бу ҳислар —
Бизга деркан:
— Шодман жуда,
Хуш келибсиз, азизлар!**

**Оттава.
Апрель, 1977.**

МУНДАРИЖА

ЭЯ, МЕН БИЛГАН БИЛМАГАН ДУНЕ	7
ИФТИХОР ТУЯҒУСИ	8
БОҒИЯЛИКНИНГ ЭЛЛИК ТУРТИ	10
ТИРИК САЙЕРАЛАР	12
БИЗ ИШЛАЯПМИЗ	15
ОТА ТИЛАГИ	21
ЗАНГОРИ ШУЪЛАЛАР	23
ОНА ТИЛИМ УЛМАЙДИ	25
ЕШ ШОИРЛАРГА	27
БОНГ УРИНГ	30
ЕЛҒИЗЛИК ИСТАГИ	35
ТОҒ ЛОЧИНИ	37
ТЕМИРТАН ДАҒОЛАР	40
ШЕЪРИЯТНИНГ ҚИЗИЛ КАРВОНИ	43
ОҚСОҚОЛ	45
МАТМУСАНИНГ ДУТОРИ	48
ЗАМИН ТАШВИШЛАРИ	51
ҚУМУРСҚАЛАР ЖАНГИ	54
СКИФЛАР (А. Блокдан)	57
АРМОН	61
КУЗАТИШ	62
ИХЛОС	66
У, ДУНЕГА КЕЛИБ ТАШВИШНИНГ	68
У ОРОМНИ СУЯМАН ДЕРДИ	69
ТААЖЖУБ	70
ОТДОШЛАРИМГА	71
НАЯНИНГ ҚИСМАТИ	74

ТОЖИК БИРОДАРИМГА	77
ҚАЛАМ ҲАҚИ ВА ОЙЛИК	78
СЕН МЕНГА ТЕГМА	79
УЧ БАЙТ	83
ҒАЗАЛ	84
НАВОИЙ ҒАЗАЛИГА МУХАММАС	85
ҒАЗАЛ	87
БОЛАЛАР	88
АРУЗ ВА БАРМОҚ	91
ҚУШИҚ	92
МАНФААТ ФАЛСАФАСИ	93
ШАҲАРМИ БУ, ҚИШЛОҚМИ БУ?	95
ТАНГРИ ВА ЯМОҚЧИ	99
УЙЛАЙМАН, ОЧИЛСА ҲАР ЙИЛ НАВБА- ХОР	100
ТИЛАК	102
ТАНДИР ҲАҚИДА ЭРТАК	103
СЕН ЯХШИСАН	107
ШОМИЛ (Р. ҲАМЗАТОВДАН)	109

КАНАДА ТУРКУМИДАН

КАЛГАРИДА СОАТ УН ИККИ	112
АУКЦИОН	114
АРСЛОН УРГАТУВЧИ	116
АЛИШЕР НАВОИЙ КЕМАСИ	121
УНУТИШ ҚУШИҒИ	123
САРМОЯДОР	125

На узбекском языке

Эркин Вахидов

ЖИВЫЕ ПЛАНЕТЫ

Стихи

Издательство «Еш гвардия», Ташкент — 1978.

Редактор Сафар Барноев
Рассом Г. Жирнов
Расмлар редактори Қ. Алиев
Техн. редактор Л. Буркина
Корректор М. Мирзаев

ИБ № 335.

Босмахонага берилди 17/VII-1978 й. Босишга рухсат этилди 8/XII-1978 й. Формати 70×90^{1/32}. Босма листи 4,0. Шартли босма листи 4,68. Нашр листи 4,51. Тиражи 60000. Шартнома 177—77. Қоғоз № 1. Заказ № 3788. Баҳоси еттинчи муқовада 70 т., юмшоқ муқовада 65 т. Р — 06591.

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети «Еш гвардия» нашриёти, Тошкент, Навоий кўчаси, 30.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26.

В $\frac{70403-280}{356 [06]-78}$ 56—78